

Kungl. bibliotekets årsberättelse. Årg. 1923

1903- 1954: AW

National Library
of Sweden

KUNGL. BIBLIOTEKETS

ÅRSBERÄTTELSE

1923

STOCKHOLM 1924

KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER

240807

ÅRSBERÄTTELSE FÖR ÅR 1923

Till Konungen.

Riksbibliotekarien får härmed i underdånighet avgiva föreskriven årsberättelse för år 1923.

Bibliotekets begagnande och verksamheten på de olika avdelningarna.

Låneexpedition och läsesal.

Föreståndare förste bibliotekarien Lindegren.

Kungl. biblioteket har under år 1923 hållits tillgängligt för allmänheten på de enligt för biblioteket gällande reglemente föreskrivna tiderna; dock har på grund av de under året utförda ombyggnadsarbetena i biblioteket visningssalen hållits stängd under hela året, läsesalen under tre och en halv månader, varjämte i provisorisk lokal anordnad låneexpedition samtidigt hållits öppen endast tre timmar dagligen. *Bibliotekets öppethållande.*

Låneexpeditionen har varit öppen 212 dagar från kl. 10 f. m. till kl. 4 e. m., eller sex timmar om dagen, under 92 dagar från kl. 12 m. till kl. 3 e. m., eller tre timmar dagligen.

Läsesalen har hållits öppen från kl. 10 f. m. till kl. 9 e. m., eller 11 timmar dagligen under 206 dagar; från kl. 10 f. m. till kl. 4 e. m., eller sex timmar dagligen under 6 dagar. Läsesalen har hållits stängd från den 1 juni till den 17 september, eller 92 dagar. Sammanlagt har läsesalen varit tillgänglig under året 2,302 timmar.

*Begagnade
böcker och
besök.*

Antalet besök och begagnade böcker framgår av nedanstående tabell. I summan för i läsesalen begagnade böcker ingå 4,739 handskriftsvolymer (mot 5,436 föregående år) samt 7,384 tidningsband (mot 7,820 föregående år). I hemlånens antal äro även inräknade 1,327 nummer böcker, porträtter, planscher o. d., som utlämnats till grafiska anstalter i och för reproduktion eller fotografering.

Månad	Besök			Begagnade böcker m. m.	
	i läsesalen och expedi- tionen	i forskare- rummet	i visnings- salen	i läsesalen (utom referens- biblioteket)	hemlån
Januari	6,221	84	Stängt	20,138	1,922
Februari	6,256	Stängt	»	18,669	1,735
Mars	6,293	»	»	18,335	1,804
April	5,973	»	»	17,492	2,011
Maj	4,973	»	»	14,485	1,909
Juni ¹	1,150	»	»	—	1,939
Juli	890	»	»	—	1,511
Augusti	1,005	»	»	—	1,549
September	3,465	»	»	6,567 ²	1,180
Oktober	6,614	115 ³	»	18,878	2,042
November	6,264	156	»	19,182	1,936
December	5,156	136	»	15,015	1,707
Summa	54,260	491	—	148,761	21,245

Siffrorna för besöken och utlåningen i läsesalen visa en minskning från föregående år, som ju förklaras av, att läsesalen hållits stängd under en del av året; siffrorna för hemlånen visa däremot ökning.

*Låneförbin-
delser.*

Kungl. bibliotekets låneförbindelser med andra bibliotek under år 1923 framgår av nedanstående tabell.

	Antal band	
	utlånade till	inlånade från
Uppsala universitetsbibliotek	557	553
Lunds »	280	147
Transport	837	700

¹ 1 juni—15 sept. var läsesalen stängd, men låneexp. öppen för hemlån kl. 12—3.

² Endast fr. o. m. 17 sept.

³ Det nya forskarorummet öppnades den 8 okt.

	Antal band	
	utlånade till	inlånade från
Transport	837	700
Göteborgs stadsbibliotek	290	105
Övriga stadsbibliotek	74	54
Stifts-, läroverks- och seminariebibliotek .	814	19
Landsarkivet, Vadstena	3	—
Röhsska konstslöjdmuseets bibliotek, Göte- borg	3	—
Sigtunastiftelsen, Sigtuna	29	—
Jämtlands bibliotek, Östersund	2	—
Domkyrkobiblioteket, Strängnäs	9	—
Stora Kopparbergs bergslags a.-b:s biblio- tek, Falun	1	—
Skånes handelskammare, Malmö	4	—
9 specialbibliotek i Stockholm (Veten- skapsakademien, Nobelbiblioteket m. fl.)	346	49
Kunstudustrimuseum, Kristiania	—	1
Det kgl. Bibliotek, Köpenhamn	7	15
Universitetsbiblioteket, »	—	2
Statsbiblioteket, Aarhus	3	—
Universitetsbiblioteket, Helsingfors	27	—
» , Kristiania	16	2
» , Leyden	—	7
» , Dorpat	2	1
Åbo Akademis bibliotek	3	—
Preussische Staatsbibliothek, Berlin	—	9
Staatsbibliothek, München	1	—
Staats- und Universitätsbibl., Hamburg . .	—	5
Universitätsbibliothek, Leipzig	—	1
» , Rostock	—	2
Stadtbibliothek, Lübeck	—	21
» , Dortmund	1	—
Summa	2,472	993

Till 39 offentliga verk och institutioner i Stockholm ha utlånats sammanlagt 376 band, till 14 kommittéer 287 band och till 3 främmande beskickningar 7 band.

Tidskrifter i läsesalen. Under år 1923 ha i läsesalen till allmänhetens begagnande framlagts 314 tidskrifter, därav:

Svenska (5 i Finland utkomna)	70
Danska och norska	40
Övriga utländska	204
	<hr/>
	314

Bok- och handskriftsavdelningarna.

Allmänt.

Tillväxt. Kungl. bibliotekets totaltillväxt under år 1923 utgör i enlighet med den från och med 1923 års början på svenska avdelningen tillämpade nya beräkningsmetoden 166,043 tryckalster, varav 158,689 komma på den svenska och 7,354 på den utländska. Handskriftsaccessionen utgöres av 19 nummer, plansch- och kartsamlingarna ha ökats med 1,480 nummer.

I hyllmeter kan årets accession uttryckas på följande sätt:

Svenska avdelningen	101,06 m.
Utländska avdelningen	92,55 »
Handskriftsavdelningen	1,96 »
	<hr/>
	Summa 195,57 m.

Hela meterlängden av Kungl. bibliotekets bok- och handskriftsbestånd, svenska tidningar icke medräknade, uppgår f. n. till 16,029,13 meter.

Katalogisering. Sammanlagda antalet på de båda tryckavdelningarna ny-skrivna katalogblad utgör 16,658, varav 8,770 utskrivits för nominalkatalogen och 7,888 för realkatalogen. Av katalogbladen komma 10,355 på den svenska och 6,303 på den utländska avdelningen. För den övriga katalogiseringen inom biblioteket hänvisas till handskriftsavdelningen, plansch- och kartsamlingen och avdelningen för katalogisering av bibliotekets ofullständigt förtecknade delar.

Svenska tryckavdelningen.

Föreståndare t. f. förste bibliotekarien H. E. Lagerqvist.

Tillväxt. Kungl. bibliotekets svenska tryckavdelning har under år 1923 mottagit 848 leveranser från 696 tryckerier, därav 536

tryckerier i landsorten och 160 i Stockholm. Ett femtiotal tryckerier hava trots påminnelser ännu ej (mars 1924) fullgjort sin leveransplikt för 1922. Dessa äro dock så gott som samtliga synnerligen obetydliga, och ett flertal torde ej hava utfört något nämnvärt leveranspliktigt tryck.

Med här nämnda leveranser har huvudmassan av 1922 års tryck inkommit. Hela 1922 års tryck (allt som levererats under åren 1922 och 1923) utgör 147,475 tryckalster. Att denna siffra synes åtskilligt högre än föregående års beror, såsom redan i föregående årsberättelse berördes, därpå, att fr. o. m. år 1922 ett nytt beräkningssätt tillämpats, i det att varje inkommet tryckalster, småtryck, tidningsnummer, böcker o. s. v., oberoende av sin storlek, räknats som en enhet. Tidigare har dels åtskilligt småtryck helt utlämnats, dels periodiska publikationer och andra häftesvis utkommande verks olika nummer sammanslagits och räknats till det antal band, som de efter eventuell inbinding antagits komma att utgöra. Då emellertid detta beräkningssätt lämnar rum för en viss godtycklighet och då det dessutom för uppskattande av det arbetskvan- tum, som åligger svenska avdelningens personal, torde vara mera upplysande att erhålla uppgift om det verkliga antal tryckalster, som det åligger sagda personal att granska och ordna, har införandet av det nya, exaktare beräkningssättet ansetts lämpligt.

Svenska samlingens totaltillväxt under året kan anslås till 158,689 tryckalster fördelade på sätt som i vidfogade tabellariska översikt anges.

	Antal tryckalster
Boktryckerileverans för 1920—1921 (restantier)	3,829
Boktryckerileverans för 1922	127,128
Boktryckerileverans för 1923	<u>22,933</u>
Gåvor	2,263
Inköp genom den svenska bokhandeln	433
» å bokauktioner och av privatpersoner	81
» i utlandet	<u>2,022</u>
	2,536
	<u>158,689</u>

Samlingens tillväxt i hyllmeter under året är 101,06 m., varav 78,85 m. leveranstryck (tidningar ej medräknade).

Fack och avdelningar	Böcker		Bro- schy- rer	Tidskrifter				Summa band och häften.
	Nya	Fort- sätt- ningar		Nya		Fortsättningar		
				Antal tidskr.	Antal nummer	Antal tidskr.	Antal nummer	
Almanackor	—	—	138	—	—	—	—	138
Arkeologi	2	9	33	—	—	3	16	60
Bibliografi	8	52	506	—	—	15	216	782
Biografi	40	91	185	—	—	1	4	320
Ekonomi	48	208	3,245	10	25	61	2,227	a) 5,753
Encyklopedi	1	12	—	—	—	—	—	13
Filosofi o. Estetik	30	5	13	—	—	3	30	78
Fören.- o. ordensväsk.	3	27	258	2	10	8	49	347
Förvaltning	22	431	2,527	5	15	43	1,024	4,019
Geografi o. Res.	85	52	117	4	16	3	24	294
Historia	56	49	224	1	1	8	104	434
Kommunik.-väsen	7	21	659	—	—	8	277	b) 964
Krigsväsen	7	27	287	2	2	18	353	656
Kult.-hist. o. Etnogr.	22	9	76	1	1	7	40	148
Kyrkohist.	16	2	20	—	—	1	1	39
Litteratur, Utl.	1	1	—	—	—	—	—	2
» Vitt. Sv.	87	99	676	—	—	1	7	869
» Dramatik	8	6	16	—	—	—	—	30
» Romaner	478	17	20	—	—	—	—	515
Litteraturhistoria	14	8	56	1	1	3	20	99
Lärda sällskap	—	42	25	—	—	—	—	67
Matematik	19	36	59	—	—	3	17	131
Medicin	20	115	526	2	2	31	383	1,046
Musik	19	1	363	—	—	8	174	557
Naturvetenskap	36	116	92	—	—	15	89	333
Politisk ekonomi	41	347	7,653	12	39	118	1,635	c) 9,715
Polygrafer	5	45	—	—	—	—	—	50
Religionsvetenskap	3	—	16	—	—	2	44	63
Rättsvetenskap	36	23	367	1	7	5	42	475
Sjöväsen	5	10	181	3	15	7	144	355
Skrivkonst	1	2	10	1	3	3	67	83
Skön konst	20	29	122	1	5	3	29	205
Sport o. Gymnastik	12	37	848	19	63	57	659	1,619
Språkvetenskap	43	46	104	—	—	5	19	212
Statistik	1	83	40	—	—	12	254	378
Teater	2	1	513	2	2	14	476	994
Teknologi	15	140	2,034	3	28	58	912	d) 3,139
Teologi	169	89	1,267	13	35	134	2,104	3,664
Tidskrifter	—	—	—	15	60	37	983	1,043
Tillfällighetstidn.	—	—	424	—	—	—	—	424
Undervisning	120	1,018	1,710	5	12	68	1,538	4,398
Summa	1,512	3,306	25,410	103	342	835	13,941	44,511

a) Därav 1,374 affärstryck. — b) Därav 466 tidtabeller. — c) Därav 1,610 tryck (stadgar, berättelser etc.) rörande arbetarorganisationer, 427 rörande välgörenhetsföreningar och -inrättningar, 3,589 rörande bolag, 241 rörande sparbanker, 921 rörande pensionsanstalter m. m. och 813 rörande nykterhetorganisationer. — d) Därav 1,596 affärstryck.

Det tryck, som inkommit genom tryckeriernas leveranser och som är av sådant slag, att det kan inordnas i den egentliga bokavdelningen, kan efter fack fördelas så som tabellen sid. 6 utvisar. I årets tabell räknas endast antalet tryckalster i varje fack, icke som förut verk och volymer var för sig.

Till tidningsavdelningen har under året levererats 463 hela tidningsårgångar (för 1922), varav ett 30-tal nya, samt 11 ofullständiga årgångar. Bland övrigt leveranstryck kan nämnas 513 bokannonser, 499 bröllops- och begravningskort, 14,832 program, affischer o. d.

Av äldre svensk litteratur har Kungl. biblioteket under året lyckats göra flera märkliga nyförvärv. Som det förnämsta av dessa torde få räknas ett nyupptäckt fragment av den antagligen äldsta i Sverige tryckta boken, en latinsk grammatika av Remigius från Auxerre med titel »Magister que pars». Fragmentet är tryckt med det äldre Uppsalamissalets karakteristiska missalstyp; den lilla grammatikan torde fullständig ha bestått av 24 blad i 8:o, och av dessa ha nu tio rader av blad 13 blivit återfunna. På typologiska grunder bör detta tryck vara det första, som utgått från Johann Snells press i Stockholm år 1483. Fragmentet har blivit funnet i bakre pärmen av ett exemplar av Gerardus de Zutphania, Tractatus de spiritualibus ascensionibus, tryckt i Lübeck på vallmotryckarens, d. v. s. Hans van Gheteles förlag år 1490, 8:o (Hain-Cop. 16298). I främre pärmen satt ett fragment av det likaledes i Stockholm av Snell omkr. år 1484 tryckta Camerinska avlatsbrevet. Zutphania-trycket är bundet i ett originalband av brunt pressat kalvskinn, prytt med blindstämplar, av vilka flera återfinnas på de handskriftsband, som gardianen Kanutus Johannes lät binda i franciskanerklostret i Stockholm. En utförlig beskrivning av detta för vår äldsta svenska boktryckerihistoria så viktiga fynd har lämnats i Nord. tidskr. f. bok- och bibl.-väsen, årg. X (1923), s. 1—23. Hela bandet med de båda fragmenten har av Kungl. biblioteket som duplett förvärvats från ett nordtyskt bibliotek. Inköpet har kunnat ske tack vare ingripande av en av Kungl. bibliotekets mecenater.

Förvärv av äldre litteratur.

Samme mecenat har biblioteket att tacka för ett för vår svenska medeltidslitteratur enastående viktigt förvärv, vilket gjorts genom inköp av en duplett från Bayerische Staatsbibliothek i

München, en i Rom omkr. år 1480 (icke före sept. detta år) av Eucharius Silber tryckt skrift om den hel. Katherinas av Vadstena kanonisation: »Circa canonizationem beate Catherine de Suetie regno» (Hain *4704 = *13384). Skriften är enligt en anteckning i ett British Museum tillhörigt exemplar (Proctor 3801; Brit. Mus. Cat., Pt IV, s. 104) författad av Joannes Franciscus de Pavinis, auditor causarum palatii apostolici och påvlig kaplan på 1480-talet; den är hittills utgiven. Utom exemplaren i München och London är endast ett exemplar till känt, i Biblioteca Alessandrina i Rom. Ehuru det nu från München förvärvade exemplaret erbjuder smärre avvikelser från duplettexemplaret, har direktionen för statsbiblioteket, särskilt på grund av de rika svenska bokgåvor, som Kungl. biblioteket genom Notgemeinschaft der Deutschen Wissenschaft översänt till detsamma, dock ansett sig böra tillmötesgå den av Kungl. biblioteket gjorda framställningen att få inköpa det sällsynta trycket, som utgör kanske det viktigaste nyförvärv, som på länge blivit gjort för den svenska samlingen före 1700.

Vår första svenska lexikografiska skrift är den lilla parlören »Variarum rerum vocabula cum sueca interpretatione», som utkom i flera upplagor under 15- och 1600-talen. Av de äldre upplagorna äger Kungl. biblioteket endast den äldsta, tryckt i Stockholm år 1538, och en Rostockupplaga av år 1607. Under året hava faksimilen, dels medelst fotostat, dels på fotolitografisk väg, anskaffats för bibliotekets svenska samling av följande upplagor: Rostock 1574 (unikum i Preuss. Staatsbibliothek, Berlin); Stockholm: Andreas Torstani 1579 med *Formulae puerilium colloquiorum* samma år (enda fullst. ex. i Preuss. Staatsbibliothek, Berlin; obetydliga fragm. förut i KB); Stockholm: Andreas Gutterwitz 1597 jämte *Formulae puerilium colloquiorum* Stockh. 1596 (unikum i Bodleian Library, Oxford); Riga 1630 (tolv blad, unikum i UB, Uppsala). Vidare har genom byte med det Kongel. Bibliotek i Köpenhamn ett exemplar förvärvats av en på den svenska verkställd dansk upplaga »*Vocabulorum variorum expositio atque collectio ex lingua suetica*», tryckt i Köpenhamn av Matts Vingaard 1576. De 11 första bladen saknas i detta ex., men de hava ersatts med fotostatiska kopior. Utom exemplaren i Köpenhamn och Stockholm är endast ännu ett känt, i Sächsische Landesbibliothek i Dresden.

För Kungl. biblioteket ha även anskaffats fotostatiska kopior

av de i Universitetsbiblioteket i Uppsala förvarade unika bladen av Statuta provincialia Upsaliensis provincie, tr. i Uppsala av Bartholomaeus Fabri 1525 samt av en i Stadtbibliothek i Lübeck befintlig unik skrift, Symon Ghrote, Praxis pasce, tryckt i Lübeck 1518 »in officina Anne Richolffes Lubecensis ciuisse». Anna Richolff var änka efter Georg Richolff d. ä. och mor till Georg Richolff d. y., som år 1525 var verksam i Uppsala och år 1526 installerade det kungl. tryckeriet i Stockholm och här var behjälplig vid tryckningen av Nya Testamentet på svenska 1526; det är också Richolff som åren 1540—41 i Uppsala tryckte den första samlade svenska bibelupplagan. Typerna i Praxis pasce äro desamma, som förekomma i Bartholomaeus Fabris och Richolffs Uppsalatryck från år 1525. Även av andra Richolfftryck ha fotostatiska faksimilen blivit tagna i och för typologiska studier till vår äldsta svenska boktryckerihistoria, så den första upplagan på lågtyska av Luthers lilla katekes (ex. i Staatsbibl., Hamburg och Landesbibl., Weimar) samt av Luthers inledning till katekesen, Enchiridion (unikum i Weimar), vilka båda äro tryckta av Richolff i Hamburg 1529. Ett samlingsband predikningar av Draconites i fol., tryckta i Lübeck av Richolff och Balhorn 1549—51, har förvärvats genom köp.

Vidare bör nämnas ett i antal och värde enastående rikt förvärv, varigenom bibliotekets svenska 1600-talssamling blivit riktad med ej mindre än 208 nya tryck, utgörande dupletter ur ett tyskt bibliotek, vilka i olika repriser på mycket förmånliga villkor inköpts av Kungl. biblioteket. Samtliga skrifter äro tryckta utanför Sveriges gränser, de flesta i Preussen och Polen under tiden för Karl X Gustavs krigståg i dessa länder 1655—1660. Det är i synnerhet bibliotekets tvenne serier, »Samtida berättelser om Sveriges krig» och »Samtida skrifter rörande Sveriges förhållanden till främmande makter», som sålunda på det lyckligaste sätt kompletterats: den första serien har utökats med 81 nya nummer, den senare med 75. Avdelningen »Historiska verser» för åren 1655—1660 har vuxit med ej mindre än 11 nya nummer, inberäknat en i handskrift (antagligen avskrift efter tryckt original) föreliggande dikt »Ablehnung der Untreue mit welcher die Stadt Danzig die gutte Stadt Thorn newlich falsch beschuldigt hatt, Anno... 1656...», vilken förts tillsammans med ett i biblioteket förut befintligt tryck, en »Beantwortung der also genannten Ablehnung...», ett från Danzig utgånet genmäle mot förstnämnda

skrift. Serien »freder och traktater» har erhållit ett tillskott av 5 nya tryck. Till utländska samlingen hava förts 21 nummer, de flesta samtida skrifter till Polens historia.

En del av det nämnda förvärvet utgöres visserligen av nya upplagor och varianter, som ofta endast genom rena obetydligheter skilja sig från förut kända i biblioteket befintliga tryck. Men många äro helt och hållet nya, många också helt visst stora sällsyntheter, hittills ej omnämnda i den bibliografiska litteraturen; de allra flesta saknas i Kungl. bibliotekets tryckta förteckningar, som ju även upptaga desiderata. Även ur innehållets synpunkt erbjuda givetvis många av dessa med Karl X Gustavs skiftesrika fälttåg samtida tryck åtskilligt av intresse. En sällsynt och på olika sätt intressant skrift kan förtjäna särskilt påpekas, nämligen Preussisches Haanen-Geschrey, Anno 1656, 36 pag. sid. 40, vilket tryck redan 1898 utförligt behandlats i en uppsats i Zeitschrift des Westpreussischen Geschichtsvereins, författad av den dåvarande chefen för Danzigs Stadtbibliothek, prof. O. Günther. Denne känner endast ett fullständigt, tryckt exemplar av Haanen-Geschrey, i Stadtbibliothek i Danzig; avskrifter finnas flera. Tyvärr är det av Kungl. biblioteket förvärvade exemplaret ej fullständigt: hela arket D saknas nämligen, men är ersatt av en efter allt att döma samtida avskrift.

Så gott som samtliga skrifter äro avfattade på tyska eller latinska språket, endast ett fåtal på polska. Man kan måhända hoppas, att Kungl. biblioteket framdeles skall bli i tillfälle att göra kompletterande förvärv av polskspråkiga skrifter till Karl X Gustavs historia. Samtliga tryck befinna sig i särdeles gott skick; ett antal alltför hårt skurna eller eljest mindre goda exemplar i bibliotekets äldre samling har också kunnat ersättas med nya och bättre.

I övrigt har samlingen av tryck före år 1700 ökats med 13 nummer, däribland »A relation of the life of Christina, queen of Sweden... transl. out of french by I. H.», London 1656, inköpt från ett engelskt antikvariat. Bland andra inköp kunna nämnas ABC-bok på lapska 1744 och en svensk psambok tr. i Reval 1767.

Katalogisering m. m.

För katalogerna hava under året utskrifvits 10,355 katalogblad, varav 5,561 för nominal- och 4,794 för realkatalogen. Härtill kommer ytterligare ett antal katalogblad och kort för special-

kataloger. Att antalet utskrivna katalogblad icke oväsentligt understiger detsamma för föregående år beror dels på att under året pågående reparationsarbeten inom Kungl. bibliotekets byggnad under längre tid lagt hinder i vägen för arbetets normala fortgång, dels att en i samband härmed företagen omordning av nominalkatalogen under hela hösten tagit betydande arbetskraft i anspråk.

Det ej katalogiserade småtrycket har som förut behandlats av bibliotekarien Setterwall. Härvid har anordnats 315 nya kapslar.

Till tryckerier, som ej i laga tid insänt tryckerileverans, ha avsänts något över 300 kravbrev. Inkrävande av och förfrågningar angående defekter hava föranlett 1,354 skrivelser, förfrågningar angående anonyma och pseudonymer 73.

Utländska tryckavdelningen.

Föreståndare förste bibliotekarien Adde.

Utländska tryckavdelningens hela tillväxt under år 1923, med fortsättningsarbeten och nya verk, utgör 7,354 band och häften enligt följande tabell:

Gåvor och byten	1,656
Inköp genom den svenska bokhandeln	4,550
» på auktioner och av diverse personer	
i Sverige	191
i utlandet	957
	<u>5,698</u>
Summa	7,354

Räknat i hyllmeter belöper sig avdelningens accession till sammanlagt 92,55 m.

Tillökningen på den utländska avdelningen av nya verk under året (frånräknat fortsättningar från föregående år) utgör 1,490 verk i 2,212 band och häften och fördelar sig efter vetenskaper på följande sätt:

	Antal verk	Bd o. häften		Antal verk	Bd o. häften
Arkeologi	14	18	Medeltids- och folklitera- tur	11	15
Bibliografi	82	108	Medicin	4	8
Biografi	46	58	Musik	41	43
Dissertationer	150	150	Naturvetenskap	7	7
Ekonomi och teknologi	1	1	Numismatik	4	4
Etnografi	13	25	Paleografi	2	3
Filosofi och estetik . .	34	41	Paleotyper	11	11
Genealogi och heraldik	5	5	Politisk ekonomi	32	32
Geografi och resor . . .	56	67	Polygrafer och tidskrifter	54	291
Handel	1	3	Religionsvetenskap . . .	25	29
Historia	341	521	Skön konst	157	185
Internationell rätt . . .	18	26	Språkvetenskap	19	20
Juridik	20	24	Statistik	14	14
Kartverk	1	3	Statslära, statsrätt och statsvetenskap	7	7
Klassiska författare . .	2	2	Teater	30	48
Krigsvetenskap	1	1	Teologi	39	84
Kommunikationer	4	4	Typografi	17	20
Kulturhistoria	28	49	Undervisning	6	6
Kyrkohistoria	50	130			
Litteratur	36	25	Summa	1,490	2,212
Litteraturhistoria	101	118			
Lärda sällskap	1	1			
Matematik	5	5			

*Inköp och
gåvor.*

Kungl. bibliotekets utländska avdelning har under år 1923 ökat med många värdefulla publikationer såväl moderna som äldre. Kompletteringen av italiensk historia och genealogi har fortgått. Bl. a. har biblioteket kunnat förvärva ett utomordentligt vackert exemplar av det viktiga genealogiska arbetet P. Litta & L. Passerini, Famiglie celebri d'Italia. Vol. 1—12. Milano—Torino 1819—88. Fol. (dupl. från f. d. Hofbibliothek i Wien), av vilket intet ex. förut funnits i Sverige. Vidare kan nämnas ett exemplar av F. Ughelli, Italia sacra. Ed. 2. Vol. 1—10. Vened. 1717—22. Fol. Dessutom ha följande italienska historiska tidskrifter inköpts: Bolletino della Società di storia patria A. L. Antinori negli Abruzzi. Anno 1—11. Aquila 1889—99; Atti e memorie della R. deputazione di storia patria per le province delle Marche. Ser. 1: 1—6,—3: 1—4. Ancona 1895—1923; Bullettino Senese di storia patria. Anno 1—25. Siena 1894—1918; Bollettino della Società Umbra di storia patria. Vol. 1—21. Perugia 1895—1915. Dessa tidskrifter, av vilka de flesta inköpts på en bokauktion i Rom, finnas icke förut i något annat svenskt bibliotek.

Av holländska tidskrifter ha under året ytterligare två förvärvats: Archief voor de Geschiedenis van het Aartsbisdom Utrecht. Vol. 1—48. Utrecht 1875—1923 och Bossche Bijdragen.

Bd 1—5. St. Michiels-Gestel 1918—23. Härigenom äro nu de viktigaste i Holland utgivna historiska och kyrkohistoriska tidsskrifterna representerade i Kungl. biblioteket. Därjämte ha fullständiga serier av två betydande belgiska kyrkohistoriska tidsskrifter inköpts: *Revue d'histoire ecclésiastique*. Vol. 1—19. Louvain 1900—23 och *Revue Bénédictine*. Année 1—35. Lille & Bruges 1884—1923.

Av dyrbarare konsthistoriska arbeten kunna nämnas F. Courboin, *Histoire illustrée de la gravure en France*. P. 1. Paris 1923 samt följande verk av J. Meder: *Handzeichnungen deutscher Meister d. 15—16 Jahrh.*, *Handzeichnungen französischer Meister d. 16—18 Jahrh.*, *Handzeichnungen italienischer Meister d. 15—18 Jahrh.*, *Handzeichnungen vlämischer und holländischer Meister der 15—17 Jahrh.*, samtliga utgivna i Wien 1922—23 på Kunstverlag A. Schroll & Co i en ypperlig reproduktionsteknik.

Ett betydande antal konsthistoriska arbeten, planschverk, resebeskrifningar m. m., har även inköpts ur framlidne dekormålaren Carl Grabows efterlämnade boksamling. Genom tillmötesgående från stärbhusdelägarnas sida erhöill Kungl. biblioteket möjlighet att medan samlingen ännu befann sig i orubbat skick genomgå densamma och därur utvälja, vad som bäst lämpade sig för komplettering av dess förutvarande bestånd. De sålunda utvalda arbetena, uppgående till ett åttiotal, inlöstes därefter för ett i förhållande till deras ursprungliga värde särdeles fördelaktigt pris. Med Kungl. bibliotekets samlingar införlivades sålunda en mängd tidigare saknade verk, som exempelvis Elgoods och Lathams arbeten över engelska och italienska trädgårdar, Nolhacs *Les Jardins de Versailles*, Robidas *La vieille France*, Jules Garniers illustrerade *Rabelais-upplaga*, Littmanns beskrifningar över teaterbyggnaderna i Weimar och München (Prinzregenten-Theater), rikt illustrerade monografier över slotten Saint-Cloud, Malmaison, Blois m. fl., Calverts *Spain*, det av Österreichisches Museum für Kunst und Industrie i Wien utgivna stora arbetet *Altorientalische Teppiche* jämte ett flertal andra verk av liknande slag. Särskilt värde får denna accession därigenom, att den faller inom en ämnesgrupp, som tillhör Kungl. bibliotekets flitigast frekventerade och som utnyttjas ej mindre av vetenskapsmän än av utövare av praktiskt-konstnärlig verksamhet, teaterfackmän, illustratörer m. m.

Av numera avlidne franske ministern L. Delavaud i Stock-

holm har Kungl. biblioteket bl. a. erhållit en samling av franska utrikesministeriets Documents diplomatiques från de senaste åren, innehållande avtryck av urkunder från 1890-talet rörande fransk-ryska alliansen, de fransk-italienska överenskommelserna 1900—02, Balkanangelägenheterna 1912—14, vidare dokument rörande världskriget och politiken efter Versaillesfreden, traktater rörande Genua-, London-, Paris-, Lausanne- och Washingtonkonferenserna m. m. Talrika broschyrer och böcker rörande den moderna politiken hava också som gåva överlämnats till biblioteket av överste L. af Petersens, Stockholm, däribland Les négociations de la paix Hongroise, Budapest 1920—21, i fyra foliovolym.

Samlingen av inkunabler har ökats med 11 nummer, av vilka de flesta erhållits som gåva, några genom inköp. Priserna på dessa tryck äro i ständigt stigande, vilket särskilt visar sig i de tyska bokhandlarnas numera återinförda notering i guldmark. Under sådana förhållanden är det vanskligt att för överkomliga belopp öka Kungl. bibliotekets inkunabelsamling. Tack vare en frikostig mecenat har det dock lyckats att också på detta område göra flera lyckliga förvärv. Ovan vid redogörelsen för den svenska avdelningens accession har det lilla Lübecktrycket från år 1490, Gerardus de Zutphania, Tractatus de spiritualibus ascensionibus, redan omnämnts. Från samma håll härrör också ett exemplar av ett synnerligen värdefullt Ghotantryck, nämligen dennes i Magdeburg år 1483 tryckta lågtyska Arstedyghe Bock (Hain 9797), varav nu endast sju exemplar äro kända. Kungl. bibliotekets vackra samling av inkunabler tryckta av Bartholomaeus Ghotan, den andre i Sverige verksamme boktryckaren, har härigenom vunnit ett mycket viktigt tillskott. En annan inkunabel på lågtyska, Johannes Friburgensis, Summa confessorum, tryckt i Magdeburg av Moritz Brandis år 1498 (Hain-Cop. 7377), har överlämnats till Kungl. biblioteket av Preussische Staatsbibliothek i Berlin i gengåva för de svenska böcker, som detta bibliotek genom Notgemeinschaft der deutschen Wissenschaft erhållit från Kungl. biblioteket. Genom inköp har bl. a. förvärvats Alanus ab Insulis, Dinctiones dictionum theologicalium [Strassburg: C. W., c:a 1473] (Hain *391), i vars pärmar fragment av ett i Lübeck av Matthaeus Brandis tryckt breviarium voro inklistrade, vidare Gilbertus de Hoglandia, Sermones super cantica canticorum, Firenze: Nicolaus Laurentii, 1485 (Hain *7773) samt några i Lyon på 1400-talets slut tryckta inkunabler. Samlingen av ettbladstryck har även ökats med flera

nummer, bland vilka två avlatsbrev kunna nämnas, det ena utställt av Johannes Nixtein år 1482 (boktryckaren ännu obestämd, men möjligen Konrad Kachelofen i Leipzig; se Einblattdrucke des XV. Jahrh., nr 21), det andra utfärdat av den även i Sverige kände avlatskommisarien Raymundus Peraudi och tryckt i Lübeck av Steffen Arndes 1502 (variant till ett förut i Kungl. biblioteket befintligt ex.). I en gammal bokpärm har vidare framdragits ett historiskt ettbladstryck: Petrus d'Arbusson, skrivelse ¹³/₉, 1480 till kejsar Fredrik III angående ön Rhodus' belägring, tryckt i Mainz av Peter Schöffner omkr. 1480; detta tryck är hittills icke beskrivet i föreliggande redaktion, som tyvärr är defekt. Genom byte med universitetsbiblioteket i Uppsala (där två lika beskaffade exemplar funnos) har vidare ett defekt ex. av den äldsta ettbladskalendern på engelska, för år 1530, förvärvats, intressant även genom tryckorten: Antwerpen: Christoffel van Ruremund (se: Bozanquet, English printed almanacks and prognostications, 1917, nr XXXI); av detta tryck äro blott ett fullständigt ex. i British Museum och ett fragment i New College, Oxford, förut kända. Genom byte med Stadtbibliothek i Lübeck har förvärvats ett ur tryckeriteknisk synpunkt synnerligen intressant blad av den i Köln omkr. 1480 av Heinrich Quentell tryckta bibelupplagan på västlågtyisk dialekt. På detta blad ha talrika ändringar blivit gjorda, alla ur språklig synpunkt och gående ut på att ersätta Köln-dialekten med Lübeckdialekt. Bladet har nämligen tjänat som manuskript för den i Lübeck av Stephan Arndes år 1494 tryckta lågtyska bibeln.

Även elzeviersamlingen har under året kunnat ökas med 15 nummer genom ett på bokauktion i Amsterdam gjort inköp, varibland märkas fem stycken i folio åren 1695 och 1702 av Abraham Elzevier och H. Teering tryckta hyllnings- och åminnelse-skrifter över drottning Maria och konung Vilhelm III av England, författade av J. Gronovius, J. Perizonius, F. Spanhemius och J. Triglandius, vidare C. Neostadius, Curiae Hollandiæ, Selandiæ et West-Frisiæ decisiones . . ., 1627, P. Garnier, M. Fernandez et L. Donati, Dialogues en quatre langues, françoise, espagnole, italienne & flamende . . ., 1656, samt J. Maccovius, Distinctiones et regulæ theologicæ ac philosophicæ . . . 1653.

Antalet under året utskrivna katalogblad utgör 3,209, varav för realkatalogen avskrivits 3,094.

Katalogi-
sering.

Handskriftsavdelningen.

Föreståndare förste bibliotekarien Wieselgren.

Förvärv. Kungl. bibliotekets handskriftssamling har under det gångna året ökats med 19 nummer, av vilka 5 förvärvats genom köp och 14 överlämnats som gåva. Bland de sålunda nytillkomna handskrifterna märkas särskilt följande:

Stambok, tillhörig professorn i Uppsala Martinus Brunnerus och av honom använd under hans utländska studieresa 1657—58. Köp. — En redogörelse för detta intressanta förvärv finnes införd i Nordisk tidskr. f. bok- och biblioteksväsen, årg. X (1923), s. 86—88.

Brev från G. E. Klemming till Henrik Schück. 54 st., härrörande från åren 1880—93, huvudsakligen av bibliografiskt innehåll. Gåva av professor H. Schück.

Brev till prosten C. W. Gumælius från olika korrespondenter; 33 st., skrivna under åren 1833—74 och till största delen avhandlande ekonomiska frågor. Gåva av f. d. stadsmäklare T. Brandelius.

Porträtt, folktyper, landskapsvyer m. m., i akvarell och blyerts, utförda under fregatten Eugenies världsomsegling 1851—53 av dåvarande premiärlöjtnanten, sedermera kommandörkaptenen frih. Carl Skogman. Gåva av expeditionschefen frih. Karl Skogman och fröken Gerda Skogman.

Genealogiska samlingar, excerpter, anteckningar m. m., hopbragta av framlidne kammarrättsrådet J. A. Wallenstein och överlämnade av hans stärbhusdelägare genom hovrättsrådet frih. A. Staël von Holstein. Enligt donators bestämmelser skola samlingarna emellertid hållas tillgängliga endast efter särskilt av riksbibliotekarien meddelat tillstånd.

Det sedan ett antal år i Kungl. biblioteket deponerade Svedbomska familjearkivet har under årets lopp definitivt överlämnats och i följd därav ordnats och införlivats med bibliotekets samlingar, dock utan att dess karaktär av sluten enhet rubbats.

Genom inköp å autografauktioner ha förvärvats ett flertal enstaka brev m. m., bl. a. av Wilhelm von Braun, Lorens Dietrichson, C. C. Gjørwell, L. J. Hierta, G. E. Klemming, Clas Livijn, Carl Snoilsky m. fl.

Dessutom ha under året i Kungl. biblioteket deponerats framlidne generaldirektören Sigfrid Wieselgrens efterlämnade politiska anteckningar, vilka dock tills vidare icke äro för allmänheten tillgängliga.

Slutligen bör nämnas, att Kungl. biblioteket i enlighet med testamentarisk bestämmelse av framlidne f. överbibliotekarien vid universitetsbiblioteket i Uppsala Aksel Andersson erhållit det av G. E. Klemming hopbragta bibliografiska materialet till fortsättningen av »Sveriges bibliografi 1481—1600», som efter Klemmings död övergick i Anderssons ägo, men som aldrig kom att användas, då utgivningsarbetet avstannade. Bland det överlämnade materialet finnes ett interfolierat ex. av Fants Annales Typographici sec. XVI med tillägg av Klemming.

Från Riksarkivet, K. Teaterns bibliotek, K. Vetenskapsakademins bibliotek, Nordiska museets bibliotek, Universitetsbiblioteket i Uppsala, stadsbiblioteken i Göteborg och Norrköping, landsarkiven i Uppsala, Lund och Göteborg, magistratsarkiven i Arboga och Gävle, stiftsbiblioteken i Linköping och Skara, läroverksbiblioteket i Västerås, Delsbo kyrkoarkiv, pastorsämbetet i i Torsvi, Ericsbergs arkiv, Stafsunds bibliotek, major Atterbom, Kungälv, godsägaren A. Cassel, Stjersund, justitieråddinnan F. Hernmarck, Stockholm, det Kgl. Bibliotek i Köpenhamn, Preussische Staatsbibliothek i Berlin, Staats- u. Univ.-Bibl. i Hamburg, stadsbiblioteken i Lüneburg och Magdeburg samt Universitätsbibliothek i Heidelberg ha för begagnande inom Kungl. biblioteket som lån erhållits sammanlagt 251 handskriftsvolymer, häften och konvolut.

Låneförbindelser.

För begagnande utom Kungl. biblioteket ha från handskriftsavdelningen under året utlämnats 222 volymer. Låntagare ha varit: Riksarkivet, Kammararkivet, Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien, Universitetsbiblioteken i Lund och Uppsala, stadsbiblioteken i Göteborg och Norrköping, stiftsbiblioteket i Linköping, landsarkivet i Lund, Södertälje allmänna läroverks bibliotek, Hallands regemente samt Rigsarkivet och det Kongelige Bibliotek i Köpenhamn.

Handskriftsamlingens begagnande.

Antalet ur handskriftssamlingen under året framtagna volymer uppgår till 1,797, i vilken summa dock ej äro inräknade de nummer, som framtagits ur bibliotekets samlingar av autografer, biografica och genealogica. Ej heller ha medräknats

de volymer, som under den tid läsesalen med anledning av pågående reparationsarbeten hölls stängd utlämnats till de forskare, åt vilka kunnat beredas tillfälliga arbetsplatser på olika håll i bokmagasinen.

*Katalogiseringsarbeten
m. m.*

Arbetet på handskriftsavdelningen har under året disponerats med hänsyn till de förändringar i samlingens uppställning, som betingats av den pågående ombyggnaden av den gamla visnings-salen. Under tiden 16—22 januari flyttades hela samlingen från sin förutvarande plats till utländska tryckavdelningen, där provisoriska hyllor för dess uppställande anordnats. Den närmast följande tiden upptogs av ett arbete, som länge varit planerat ehuru det på grund av samlingarnas oöverskådliga uppställning tidigare ej kunnat genomföras, nämligen att åter sammanställa Antikvitetsarkivets gamla handskriftsbestånd, vilket länge till stor olägenhet för forskningen varit splittrat och uppställt på olika avdelningar inom samlingen. Därjämte igångsattes en revision av facket svenska brevväxlingar, där behovet av en förbättrad konservering sedan länge gjort sig gällande. Enligt en inom Kungl. biblioteket utexperimenterad metod ha sålunda ett flertal viktiga brevsamlingar, vilka på grund av flitigt användande befunno sig i mindre tillfredsställande skick, under årets lopp omordnats och konserverats; bland dessa må nämnas Clewberg-Edelcrantz', Stäcks, Sergels, Herman Sätherbergs och J. A. Ahlstrands samlingar. Större delen av detta synnerligen tidskrävande arbete utfördes under sommarmånaderna, då på grund av läsesalens stängning expeditionsgöromålen i väsentlig grad förminskats.

Kungl. bibliotekets viktiga och värdefulla samling av Almqvist-handskrifter har likaledes nyordnats och bundits.

Av fotostatkopior, utförda i Kungl. biblioteket under året må nämnas en fullständig reproduktion av cod. *A. 164 (Teologiska traktater i handskrift av Johan Hus), beställd av tjeckoslovakiska undervisningsdepartementet, Petter Forskåls dagboksanteckningar, tillhöriga Universitetsbiblioteket i Kiel och reproducerade för Svenska Linnésällskapets räkning, samt i cod. Fb 9 a (Rannsakningar om antikviteterna) befintliga relationer om fornlämningar i Jämtland, utförda för intendenten Eric Festin, Östersund.

Plansch- och kartsamlingen.

Föreståndare andre bibliotekarien frih. Rudbeck.

Kungl. bibliotekets samlingar av kartor, porträtt, utsikter m. m. hava under året ökats med 1,480 nummer, därav 510 porträtt, 78 utsikter, 326 kartor och 866 övriga planscher. Av dessa hava 490 influtit såsom gåvor eller genom byte, 168 inköpts, samtliga övriga inkommit genom lagstadgade leveranser. I antalet porträtt ingå 381 fotografier, som erhållits genom byte med Krigsarkivet.

Under året har revidering av gruppen Svenska historiska planscher påbörjats och en katalog över dessa planscher börjat uppläggas på cards. Sammanlagt ha 1,842 cards utskrivits.

De i planschsamlingarna ingående grupperna Utländska historiska planscher och Utländska konstnärer hava inventerats och ordnats. I samlingarna hava under årets lopp inordnats 3,985 planscher och 879 kartor. Antalet ordnade planscher utgjorde vid årets slut 142,897, och kartsamlingen innehöll vid samma tidpunkt 18,510 nummer.

Avdelningen för katalogisering av Kungl. bibliotekets ofullständigt förtecknade delar.

Föreståndare förste bibliotekarien Linder.

Katalogiseringen och revisionen av bokuppställningen inom svenska och utländska samlingarna har under år 1923 fortgått enligt den förut följda planen intill 1 juli. Efter denna tid har den av riksdagen beslutade minskningen av Kungl. bibliotekets anslag gjort det nödvändigt att tills vidare nedlägga verksamheten å den utländska avdelningen. Arbetet å svenska samlingen har omhänderhafts av avdelningens föreståndare med fröknarna Dagmar Bergström, Margareta av Klercker, Märta Reuterswärd och Lolo Setterwall såsom biträden, å utländska samlingen av andre bibliotekarien Arne Holmberg med fil. mag. fröken Greta Bergman såsom biträde. Andre bibliotekarien Holmberg och fröken Bergman hava från och med den 1 juli av ovannämnda anledning frånträtt arbetet inom avdelningen. Ett annat avbräck i arbetet har inträffat därigenom, att en av de

biträdande å svenska samlingen av sjukdom hindrats att under årets fyra sista månader fullgöra sin tjänst och ej kunnat ersättas genom annan arbetskraft.

Det utförda arbetet har haft följande omfattning:

Inom *svenska avdelningen* har katalogiseringen och revisionen av facket Medicin slutförts, i det att de förut i mer eller mindre omfattning bearbetade eller påbörjade avdelningarna Epidemiologi, Kirurgi, Dietetik, Hydroterapi, Stats- och rättsmedicin, Militärmedicin samt Farmakologi slutbehandlats samt de återstående avdelningarna Medicin (allmän), Populärmedicin, Allmän medicinsk historia, statistik och topografi, Patologi (allmän), Dermatologi, Oftalmologi, Otolaryngologi, Odontologi, Medicinalförvaltning (däribland provinsialläkarnas ämbetsberättelser), Sjukvårdsanstalter och sjukhusväsen samt möten och sällskap å avdelningarna Tuberkulos och Hygien, ävensom den under Hygien hörande gruppen Könsförhållanden fullständigt behandlats. Arbetet har vidare omfattat det Medicin närstående facket Anatomi och fysiologi, vars katalogisering vid årsskiftet ej förelåg fullt avslutad. Ett större antal skrifter, som till komplettering erhållits från Karolinska institutet, bestående huvudsakligen av separat, däribland ett flertal ur utländska facktidsskrifter, har i samband med behandlingen av ovannämnda fack genomgått samt därav för Kungl. bibliotekets räkning behållits inalles 507, vilka katalogiserats och inordnats i samlingen. Dessutom har katalogiseringen omfattat åtskilliga skrifter hörande till andra fack. Slutligen har å facket Teologi verkställts en genomgripande nyindelning, berörande huvudsakligen dess allmänna avdelning samt avdelningen Bibellitteratur. I samband därmed hava vissa förberedande speciella bokundersökningar utförts. Teologi är ett av svenska samlingens mest omfattande fack. Den hittillsvarande uppställningen har genom sin otillfredsställande och föga bearbetade gruppering vid upprepade tillfällen vållat tidsutdräkt och hinder så väl vid litteraturens ofta förekommande användning som i fråga om samlingens kompletterande genomnyförvärv. Uppställningens inkonsekvenser och från äldre tider härrörande egendomligheter är särskilt ur sistnämnda synpunkt så mycket beklagliga, som luckorna å fackets äldre litteratur äro betydande och en ständigt fortgående komplettering erforderlig. En revision av detta fack synes på grund härav högeligen behövlig. Den ofta egendomliga och föga vägledande for-

muleringen av de teologiska skrifternas titlar gör därjämte deras förtecknande särskilt önskvärd. I samband med de ovannämnda förberedande arbetena för det teologiska fackets revidering och katalogisering har ett antal kataloglappar nyskrivits eller bearbetats. Den egentliga katalogiseringen kan dock ej ännu å detta fack anses hava tagit sin början.

Antalet för svenska samlingen nyskrivna katalogblad utgör:

A. För realkatalogen nyskrivna och kompletterade:	
Medicin	6,241
Anatomi och fysiologi	715
Teologi	99
Diverse fack och avdelningar	800
	7,855
B. För nominalkatalogen nyskrivna (däribland 1,216 hänvisningslappar)	6,657
C. För hänvisningskatalogen på cards	1,568
	Summa katalogblad 16,080

Därjämte hava för realkatalogen 1,123 katalogblad omsignerats eller försetts med annan mindre ändring och för nominalkatalogen likaledes 3,039 katalogblad.

Inom den *utländska avdelningen* har behandlingen av facket Bibliografi slutförts och facket Typografi fullständigt behandlats. Därefter har facket Klassiska författare upptagits till behandling i anslutning till ett år 1912 påbörjat arbete, som tyvärr då på grund av bristande arbetskrafter måste avbrytas.

Antalet för utländska samlingen utskrivna katalogblad utgör:

A. För realkatalogen nyskrivna och kompletterade . . .	1,442
B. För nominalkatalogen nyskrivna (därför 640 hänvisningslappar)	2,044
	Summa katalogblad 3,486

Dessutom hava i realkatalogen 760 samt i nominalkatalogen 766 katalogblad omsignerats eller på annat sätt korrigerats.

Gåvor.

Svenska institutioner.

Gävle: Gästriklands kulturhistoriska förening. Göteborg: Fruntimmersföreningens flickskola, Göteborgs bank, Högskolan, Göteborgs museum, Oceanografiska institutionen, Röhsska konstslöjdmuseet, Stadsbiblioteket. Halmstad: Hallands läns frökontrollanstalt. Härnösand: Högre allmänna läroverket. Karlstad: Värmlands läns hushållningssällskap. Kiruna: Kiruna folkskola och Kiruna praktiska ungdomsskola. Kristinehamn: Kristinehamns praktiska skola. Lund: Astronomiska observatoriet, Universitetets geologisk-mineralogiska institution, Universitetsbiblioteket. Malmö: Museum. Mönsterås: Kommunala mellanskolan. Nyköping: Elementarskolan för flickor. Stockholm: K. justitiedepartementet, K. utrikesdepartementet, K. försvarsdepartementet, K. socialdepartementet, K. kommunikationsdepartementet, K. finansdepartementet, K. ecklesiastikdepartementet, K. jordbruksdepartementet, K. handelsdepartementet, K. bank- och fondinspektionen, Brittiska konsulatet, Centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet, Chiles legation, Estlands legation, Franska legationen, K. försäkringsinspektionen, Generalstabens krigshistoriska avdelning, Handelshögskolan, K. hovkapellets pensionsinrättning, Högre realläroverket å Normalm, Högre realläroverket å Östermalm, Stockholms högskola, K. järnvägsstyrelsen, Justitieombudsmannen, Järnkontoret, Karolinska institutets bibliotek, K. kommerskollegium, K. kontrollstyrelsen, K. lantbruksstyrelsen, K. lotsstyrelsen, K. marinförvaltningen, K. medicinalstyrelsen, Metallografiska institutet, Mexikanska legationen, Militieombudsmannen, Nordiska museet, K. pensionsstyrelsen, Polska legationen, Riksarkivet, Riksdagens interparlamentariska grupp, Riksdagsbiblioteket, Riksräkenskapsverket, Röda korset, Sjöförsvarets kommandoexpedition, K. sjökartverket, K. skolöverstyrelsen, K. socialstyrelsen, Stockholms stads ingenjörskontor, Stockholms stads statistiska kontor, Statens järnvägar, Statens maskin- och redskapsprovninganstalt, Statens meteorologisk-hydrografiska anstalt, Statens tryckerisakkunnige, K. statistiska centralbyrån, K. statskontoret, Svenska akademien, Svenska akademiens Nobelbibliotek, Sveriges geologiska undersökning, Sveriges riksbank, Tandläkarinstitutet, K. tekniska högskolan, K. telegrafstyrelsen, Tjeckoslovakiska legationen, Tull- och traktatkommittén, Tyska legationen, Ungerska legationen, K. vetenskapsakademiens bibliotek, K. veterinärhögskolan, K. vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien, Yrkeskolan för bokhantverk, Åhlnska skolan, Föreningen 1881 års män, Kooperativa förbundet, Nordisk förening för invärtes medicin, Svenska boktryckareföreningen, Svenska brandskyddsföreningen, Svenska bryggareföreningen, Svenska kommunaltekniska föreningen, Svenska motokulturföreningen, Svenska teknologföreningen. Uppsala: Universitetsbiblioteket. Örnsköldsvik: Länslasarettet. Östersund: Heimbygda.

Följande bokförlag: Stockholm: Bibeltrogna vänners förlag, A.-B. Magnus Bergvall, Björck & Börjesson, A.-B. Bohlin & C:o, Albert Bonnier, A. V. Carlsons bokförlags a.-b., Diakonistyrelsens bokförlag, Evangeliska fosterlandsstiftelsens bokförlag, C. E. Fritzes bokförlags a.-b., Hugo Geber, A.-B. P. Herzog & Söner, Hökerbergs bokförlag, A.-B. J. A. Lindblad, A.-B. P. A. Norstedt & Söner, Skoglunds bokförlag, Svenska andelsförlaget, Tidens förlag, Wahledows bokförlag, Wahlström & Widstrand, Åhlén & Åkerlund. Uppsala: Almqvist & Wicksells boktryckeri-a.-b.

Utländska institutioner.

Askov: Højskolen. Aarhus: Statsbiblioteket. Barcelona: Direcció técnica de Biblioteques populars, Mancomunitat de Catalunya, Biblioteca de Catalunya. Bergen: Museum, Offentl. Bibliotek. Berlin: Notgemeinschaft der deutschen Wissenschaft, Preussische Staatsbibliothek, Universitäts-Bibliothek. Bogotá: Ministerio de relaciones exteriores de la republica de Colombia. Bologna: Biblioteca Comunale dell' Archiginnasio. Boston: Public Library, Mass. Historical Society. Bremen: Stadtbibliothek. Bruxelles: Bibliothèque Royale, Commission Royale d'art et d'archéologie, Institut cartographique militaire de Belgique. Chicago: The John Crerar Library. Chudleigh: Syon Abbey. Danzig: Stadtbibliothek. Dorpat: Universität. Dortmund: Stadtbibliothek. Dresden: Sächsische Landesbibliothek. Düsseldorf: Landes- u. Staatsbibliothek. Edinburgh: Society of Antiquaries of Scotland. Florens: Biblioteca nazionale centrale. Genève: Sociétés des Nations. Guayaquil: Biblioteca municipal. Haag: Bureau intern. de la cour permanente d'arbitrage, Koninkl. Bibliothek. Hamburg: Staats- und Universitäts-Bibliothek. Haarlem: Fondation P. Teyler. Heidelberg: Akademie der Wissenschaften. Helsingfors: Ekonomiska samfundet, Finska vetenskapsakademien, Geografiska sällskapet, Havsforskningsinstitutet, Riksdagsbiblioteket, Statistiska centralbyrån i Finland, Helsingfors stads statistiska kontor. Iowa: University. Karlsruhe: Badische Landesbibliothek. Kristiania: Deichmanske Bibliotek, Norges Oplysningskontor for Neringsveiene, Det statistiske Centralbyrå, Universitetsbiblioteket. Köln: Stadtbibliothek. Köpenhamn: Conseil permanent international pour l'exploration de la mer, Kongel. Bibliotek, Rigsarkivet. Lausanne: Bibliothèque cantonale et universitaire. Leipzig: Deutsche Bücherei. Lissabon: Biblioteca Nacional. London: British Museum, Swedish Chamber of Commerce. Lübeck: Stadtbibliothek. Madrid: Biblioteca nacional. Manchester: John Rylands Library. Melbourne: Public Library of Victoria. Mexico: Dirección de antropología. Minneapolis: Engineering Experiment station, University of Minnesota. Montevideo: Dirección de enseñanza primaria y normal. Moskva: Socialističeskaja akademija. München: Bayerische Staatsbibliothek. New Haven: The Yale University Library. New York: National Bank of Commerce, Public Library. Oberlin: Oberlin College. Ottawa: Geological Survey. Oxford: Bodleian Library. Paris: Académie des sciences, Ministère de l'instruction publique et des beaux-arts. Philadelphia: Bible-christian Church, The Commercial Museum. Pittsburgh: Carnegie Library. Prag: Office de statistique. Princeton: University Library. Providence: Brown University Library. Reval: Stadtarchiv. Riga: Gesellschaft für Geschichte und Altertumskunde. Rio de Janeiro: Biblioteca nacional. Rom: Biblioteca Apostolica Vaticana, Institut international d'agriculture, Ministero della publica istruzione, R. Società geografica italiana. St. Andrews: University Library. St. Louis: Mercantile Library Association. St. Paul: Minnesota Historical Society, The Swedish Historical Society. Santiago de Chile: Universidad. Shanghai: Directorate General of Posts. Sofia: Narodna Biblioteka. Springfield: Library Extension Division. Tokyo: Imperial University, National Research Council of Japan. Urbana: University of Illinois. Warschau: Ministerstwo spraw zagranicznych. Washington: The American Red Cross, Carnegie Endowment for international peace, Carnegie Institution, The National Academy of Sciences, Smithsonian Institution, U. S. National Museum, Western

Theological Seminary. Zürich: Antiquarische Gesellschaft, Zentralbibliothek. Åbo: Åbo akademi, Åbo stads historiska museum.

Enskilda personer. Svenska.

Adde, G., förste bibliotekarie, Stockholm. Afzelius, N., amanuens, Stockholm. Ahlström, A., rektor, Göteborg. Almquist, J. A., t. f. riksarkivarie, Stockholm. Andersson, Hildur, fru, Uppsala. Arenander, E. O., professor, Ultuna. Beckman, N., professor, Göteborg. Bergström, D., f. d. envoyé, Stockholm. Borin, J., skeppsmäklare, Stockholm. Brandelius, T., f. d. stadsmäklare, Stockholm. Böttiger, J., överintendent, Stockholm. Carlsson, I., direktör, Stockholm. Dahlgren, E. W., f. d. riksbibliotekarie, Stockholm. Ekdahl, C., hovrättsnotarie, Skövde. Elfstrand, P., amanuens, Stockholm. Fehr, I., f. d. lektor, Strängnäs. Geete, R., f. d. förste bibliotekarie, Stockholm. Granberg, O., intendent, Stockholm. Gödel, V., överbibliotekarie, Stockholm. Hierta, P., friherre, Främmestad. Hildebrand, K., fil. d:r, Stockholm. Hult, H., generalmajor, Stockholm. Hård af Segerstad, Kerstin, fil. d:r, Stockholm. Janse, O., fil. d:r, Paris. Karström, E., redaktör, Stockholm. Kerfve, A., redaktör, Stockholm. Lagerkranz, J., komminister, Enskede. Larsson, K. O., med. d:r, Stockholm. Ljungberg, E., skriftställare, Stockholm. Lundström, V., professor, Göteborg. Moselius, C. D., fil. lic., Stockholm. Nachmanson, E., professor, Göteborg. Nauckhoff, J., överste, Stockholm. Nelson, A., förste bibliotekarie, Uppsala. Nelson, L. P., journalist, Stockholm. Nyqvist, G., pastor, Mc Pherson, Kansas. Nyström, A., med. d:r, Stockholm. Ohldén, A., redaktör, Falköping-Ranten. Petersens, L. af, överste, Stockholm. Petrén, K., professor, Lund. Ridderstad, W., överste, Bankesta, Järna. Rudbeck, G., frih., andre bibliotekarie, Stockholm. Rudbeck, J., frih., förste intendent, Stockholm. Rydberg, A., lektor, Karlstad. Schück, H., prof. emeritus, Stockholm. Sellin, T., assistant professor, University of Pa, Minnesota. Setterwall, K., andre bibliotekarie, Stockholm. Silverstolpe, O., generalmajor, Stockholm. Simonsson, S., Stockholm. Sjöstedt, W., Stockholm. Skogman, Gerda, fröken, Stockholm. Skogman, K., frih., expeditionschef, Stockholm. Smith, G., v. häradshövding, Stockholm. Stackell, L., kommandörkapten, Stockholm. Staël v. Holstein, A., frih., hovrättsråd, Stockholm. Stähle, G., grosshandlare, Stockholm. Ulrich, C. J., auditör, Stockholm. Uppström, W., häradshövding, Stockholm. Westin, O. E., f. d. professor, Åmål. Wetterberg, G., andre bibliotekarie, Lund. Wijkmark, H., teol. d:r, Stockholm. Wulff, F., prof. emeritus, Lund. Wåhlin, K., redaktör, Stockholm. Zetterstéen, K. V., professor, Uppsala. Österlund, E., antikv. bokhandlare, Stockholm. Östman, N., arkivarie, Stockholm.

Enskilda personer. Utländska.

Axelsen, A., fröken, mag. art., Charlottenlund. Blocher, H., fil. d:r, Basel. Bronn, O., grosserer, Kristiania. Cederberg, A. R., professor, Dorpat. Champion, E., bokhandlare, Paris. Charles, H., sekreterare, New York. Clercq, P. de, Veenwouden, Holland. Delavaud, L., Frankrikes minister i Stockholm. Drachmann, A. B., professor, Köpenhamn. Ehrencron-Müller, H., bibliotekarie, Köpenhamn.

Elliott, W. C., förf., Reynoldsville (Pa). Friis, A., professor, Köpenhamn. Hausen, R., f. d. statsarkivarie, Helsingfors. Hoving, J., med. doktor, New York. Janet, C., förf., Voisinlieu-lès-Beauvais. Jørgensen, Th., pastor emerit., Sønderborg. Lhomel, Georges de, greve, Paris. Matthiessen, H., förf., Köpenhamn. Mensing, W. M., bokhandlare, Amsterdam. Mitjana, H., fru Stockholm. Nÿgh & van Ditmar, förläggare, Rotterdam. Olrik, J., museumspektör, Köpenhamn. Puaux, R., förf., Paris. Tesdorpf, O. L., Hamburg. Thomson, W., fil. dr., Glasgow. Wache, K., bibliotekarie, Wien. Vasenius, V., professor, Helsingfors. Venosa, T. B. L. di, prinsessa, Rom.

Kungl. bibliotekets publikationer.

Under året ha följande publikationer utgivits av Kungl. biblioteket:

Kungl. bibliotekets årsberättelse för år 1922. 41 s. 8:o.

Kungl. bibliotekets handlingar. Bilagor N. F. 2: 2. Handlingar rör. Helga lekamens gille i Stockholm utg. av I. Collijn, 2—4. Erogata 1509—1528. XV, 158 s. 8:o.

Kungl. bibliotekets handlingar. Bilagor N. F. 3. Kataloger över Kungl. bibliotekets handskrifter. 1. W. Riedel. Katalog över Kungl. bibliotekets orientalska handskrifter. XI, 68 s. 8:o.

Accessionskatalog 37 (1922). IX, 1,031 s. 8:o. Redigerad av andre bibliotekarien S. Hallberg och förste amanuensen H. Holmberg.

Kungl. bibliotekets utländska förbindelser.

Även under år 1923 har hjälparbetet för de tyska biblioteken fortgått, och under året ha till Notgemeinschaft der deutschen Wissenschaft i olika poster avsänts 268 verk i 605 exemplar och 26 tidskrifter i 569 häften, dessutom ett större antal offentliga kommittébetänkanden, utlåtanden m. m. i tre exemplar. Till vissa bibliotek ha större sändningar gått direkt, bl. a. till Berlin, Bibliothek des Kunstgewerbemuseums, Dresden, Sächsische Landesbibliothek samt universitetsbiblioteken i Greifswald och Rostock. Från Notgemeinschaft har Kungl. biblioteket under året erhållit ett antal nyttkomna vetenskapliga verk.

Följande förlag, institutioner och enskilda personer ha bidragit med bokgåvor åt de tyska biblioteken:

Lund: A.-B. Gleerupska bokförlaget, A.-B. Ph. Lindstedts Univ.-bokhandel. Stockholm: Sv. Andelsförlaget, A.-B. Magn. Bergvalls bokförlag, Albert Bonniers

bokförlag, A.-B. Fritzes bokförlag, Hugo Gebers bokförlag, Generalstabens litografiska anstalt, A.-B. Sv. Kyrkans Diakonistyrelses bokförlag, Bröderna Lagerströms bokförlag, P. A. Norstedt & Söner, Wahlström & Widstrands bokförlag, Åhlén & Åkerlunds bokförlag. Uppsala: Almqvist & Wicksells boktryckeri A.-B.

Lund: Fahlbeckska stiftelsen, Folkminnesföreningen, Mendelska sällskapet. Stockholm: Jernkontoret, K. biblioteket, K. utrikesdepartementet, K. justitiedepartementet, K. socialdepartementet, Personhistoriska samfundet, Skolöverstyrelsen, Statens meteorologisk-hydrografiska anstalt, Stockholms handelskammare, Svenska numismatiska föreningen, Sverges lantmätareförening, K. vitterhets-, histo- o. antikvitetsakademien. Uppsala: Estetiska föreningen, Univ.-Biblioteket.

E. Boberg, direktör, Stockholm. C. Charlier, prof., Lund. D. Didring, författare, Stockholm. R. Erhardt, överfältläkare, Stockholm. H. Fleetwood, frih., Stockholm. G. Forssell, prof., Stockholm. E. Günther, envoyé, Stockholm. N. Herlitz, docent, Djurholm. P. Hierta, frih., Främmestad. F. Hjelmqvist, förste bibliotekskonsulent, Stockholm. G. Holmgren, prof., Stockholm. I. Holmgren, prof., Stockholm. C. Z. Hægström, disponent, Uppsala. E. Key, prof., Stockholm. O. Kuylenstierna, major, Stockholm. T. Lagerberg, prof., Experimentalfältet. A. Lagrelius, överintendent, Stockholm. A. Lewenhaupt, greve, Stockholm. V. Lundström, prof., Göteborg. A. Molin, fil.dr., Lidingö villastad. E. Oldenburg, direktör, Stockholm. J. Roosval, prof., Stockholm. O. Rydbeck, prof., Lund. H. Schück, prof. emerit., Stockholm. S. Tunberg, prof., Stockholm. G. Upmark, styresman, Stockholm. E. Wrangel, prof., Lund.

Även till Finland har Kungl. biblioteket under året kunnat sända svenska böcker, nämligen till universitetsbiblioteket i Helsingfors och Åbo akademis bibliotek. Dessa böcker hava huvudsakligen erhållits av enskilda författare och förläggare, vilka på därom gjord hemställan överlämnat begärda arbeten. Mot slutet av året ställdes även ett kontant belopp till förfogande för inköp av böcker åt de finska biblioteken, varigenom denna hjälpverksamhet under innevarande år kunnat betydligt utökas.

Ombyggnadsarbetena i Kungl. biblioteket.

Sedan 1922 års riksdag på extra stat anvisat ett reservationsanslag av 186,000 kronor till vissa ändringsarbeten i Kungl. bibliotekets byggnad, avseende entresolering av visningssalen och andra i samband därmed stående arbeten, hava dessa ändringsarbeten pågått under hela året 1923 och först i mars 1924 avslutats. Enligt uppgjord plan hade ursprungligen beräknats, att arbetena skulle varit avslutade till den 15 september 1923, men redan på ett tidigt stadium blevo desamma fördröjda genom av mureriarbetarna förklarad blockad, som också drabbade entrepre-

nören för Kungl. bibliotekets ombyggnadsarbeten. Ehuru ändringsarbetena därför först under innevarande år avslutats, torde dock en kortfattad redogörelse för desammas omfång och syftemål böra intagas redan i föreliggande årsredogörelse.

De utförda arbetena ha framför allt berört bottenvåningen i biblioteksbyggnadens sydöstra del, som hittills upptagits av en enda stor lokal, visningssalen, där också huvudparten av bibliotekets handskriftar förvarades i låsta skåp av trä eller järn, placerade längs väggarna nere i salen och på ett galleri. På grund av salens betydande höjd har utrymmet här endast ofullständigt kunnat utnyttjas. Genom salens entresolering och uppsättande av nödigt antal mellanväggar ha nu följande nya lokaler kunnat vinnas: i bottenvåningen *handskriftsmagasin* och en ny mindre *visningssal*, i entresolvåningen *fyra tjänsterum*, nämligen för riksbibliotekarien, föreståndarna för den utländska tryckavdelningen, kart- och planschsamlingen och handskriftsavdelningen. Det sistnämnda rummet står medelst särskild trappa i direkt förbindelse med handskriftsmagasinet.

I bottenvåningen har dessutom det förutvarande kapprummet kunnat betydligt omändras och utvidgas genom att till det samma lagts en mindre del av den förutvarande visningssalen. Förbättrade anordningar för klädernas emottagande och förvarande liksom även i de för allmänheten avsedda toaletterna ha kunnat vidtagas. Ingången till den nya visningssalen är liksom förut från kapprummet. Ehuru den nya salens golvyta endast är hälften mot den förutvarandes, är dock utställningsytan genom ett noggrant utnyttjande av det förhandenvarande utrymmet och genom fördelaktigare anordning av utställningsmontrerna något större än i den gamla visningssalen. Det här uppställda skåpet med dr Gustaf Berghmans elzeviersamling, som år 1910 donerades till Kungl. biblioteket, har även erhållit plats i den nya visningssalen, i vilken elektrisk belysning blivit införd, så att den vid behov kan hållas öppen efter mörkrets inbrott. I den östra hälften av den gamla visningssalen har det nya handskriftsmagasinet blivit inrett, i vilket Kungl. bibliotekets dyrbara handskriftssamling, som förut förvarats på skilda ställen i biblioteket — huvudparten som nyss nämndes på ett synnerligen olämpligt sätt i låsta skåp längs väggarna i den gamla visningssalen — nu kunnat sammanföras på öppna hyllor. Hyllinredningen består av hyllbräden av trä med plåtgavlar, upphängda

enligt den s. k. Isakssonska modellen på järnståndare. Hyllorna utgöras dels av fristående dubbelhyllor, placerade vinkelrätt mot den i byggnadens längdriktning gående mittväggen, dels av enkelhyllor utmed denna vägg. Den sammanlagda hyllängden uppgår till 554 löpmeter. Även i handskriftsmagasinet är elektrisk belysning införd, varjämte flera arbetsplatser här kunnat anordnas för tjänstemän eller särskilt gynnade forskare.

En ny bekväm trappa har upptagits i bottersta delen av det gamla kapprummet, vilken leder upp till den nya entresolvåningen med ett rymligt för- eller väntrum. Från detta finnes ingång dels till riksbibliotekariens nya ämbetsrum, dels till den s. k. forskarsalen, som erhållits genom sammanslagning av två förutvarande mot byggnadens norra sida vettande mindre arbetsrum. Från förrummet leder också en bredare, korridorliknande gång bakom de nya tjänsterummen med särskilda ingångar till dessa (med undantag för riksbibliotekariens rum). Utrymmet i denna korridor har tillvaratagits på bästa sätt i det att hyllor placerats på ömse sidor, till höger bokhyllor, till vänster dels hyllfack, tillsammans 704 stycken, för vissa delar av planschsamlingarna, dels ovanpå dessa hyllfack återigen bokhyllor, avsedda för förvaring av vissa specialsamlingar, som på grund av särskilda bestämmelser böra hållas avskilda från bibliotekets övriga samlingar. Här har sålunda plats kunnat beredas åt den dyrbara Rålambska samlingen av äldre svensk litteratur, den Rosenadlerska samlingen, den av Klemming hopbragta raritets-samlingen m. fl. I de 704 hyllfacken och i det invid dessa liggande arbetsrummet för kart- och planschsamlingens föreståndare ha svenska och utländska porträtt, svenska utsikter, svenska historiska planscher och svenska kartor nu kunnat sammanföras efter att förut ha varit förvarade på skilda ställen i biblioteket.

Av övriga vidtagna ändringsarbeten har redan anordnandet av ett nytt forskarrum blivit omnämnt. Det gamla var beläget i bortre delen av den gamla visningssalen, som för ändamålet avdelats medelst en lägre trävägg. För det nya handskriftsmagasinet blev det emellertid nödvändigt att anlita även detta utrymme, och det nya forskarrummet, med 12 arbetsplatser, måste därför förläggas till annan del av byggnaden, där det samma fått ett isolerat och lugnt läge, med nära förbindelse till läsesalens referensbibliotek. För låneexpeditionen har be-

hovet av ökat utrymme varit synnerligen trängande på grund av katalogens starka tillväxt under senare år. Det bakom expeditionen liggande tjänsterummet har därför avdelats i tvenne mindre rum, varav det närmast expeditionen liggande apterats dels till arbetsrum åt expeditionsföreståndaren dels också till katalogen, varigenom katalogutrymmet i det närmaste fördubblats. Den i expeditionen befintliga bokhissen, som förmedlar förbindelsen med den utländska tryckavdelningen, har elektrifierats.

Ändringsarbetena hava utförts i enlighet med ritningar av arkitekten Axel Anderberg, som även varit av Kungl. byggnadsstyrelsen utsedd arbetschef. Huvudentreprenör har varit byggnadsingenjörfirman Axel Olsson, som utfört betonggjutnings- och övriga byggnadsarbeten. Andersson & Libergs kassaskåpsfabrik har levererat den ovan omnämnda hyllinredningen i handskriftsmagasinet och i övrigt där sådan hyllinredning blivit använd. Rulljalousier av järn till visningssalens fönster och brandtrygga järnluckor till fönstren i handskriftsmagasinet hava uppsatts av J. Isaksson & C:os kassaskåpsfabrik. Inredningsarbeten i de nya tjänsterummen ha utförts av Gamla Uppsala Snickerifabrik, som även uppsatt i övrigt behövliga bok- och planschhyllor av trä. Visningssalens monterinredning har utförts av Uppsala Möbleringsbolag. Möbelarkitektfirman David Blomberg har levererat möbler och gardiner, Nordiska Kompaniet elektrisk armatur samt linoleummattor. Arbetena med de i pansarrör inlagda elektriska ljusledningarnas framdragande hava utförts av Hjalmar Löfquists Elektriska A.-B., vatten- och avloppsledningar av A.-B. Gas, Vatten & Värme. Den nya elektriska bokhissen har installerats av Graham Brothers A.-B.

Under det att de jämförelsevis omfattande ändringsarbetena inom biblioteksbyggnaden pågingo, hava olägenheter av skilda slag såväl för tjänstarbetet som för allmänheten icke kunnat undvikas. Provisoriska arbetsplatser ha sålunda måst beredas åt den personal, som haft sitt arbete förlagt i de rum, vilka varit berörda av ändrings- och byggnadsarbetena, varigenom katalogisering och annan tjänsteverksamhet i vissa fall måst inskränkas, i andra fall endast med tidsutdräkt kunnat utföras. Till följd av de genomgripande omändringarna i kapprummet och den samtidigt pågående utvidgningen av expeditionen blev det på yrkande av arbetsledningen nödvändigt att göra betydande in-

skränkningar beträffande allmänhetens tillträde till biblioteket. Genom nådigt beslut den 17 maj 1923 medgavs sålunda, i enlighet med av riksbibliotekarien gjord underdånig hemställan, att bibliotekets läsesal, utan hinder av bestämmelserna i § 2 av reglementet för Kungl. bibliotekets begagnande, finge på grund av de inom bibliotekets byggnad pågående ändringsarbetena hållas stängd under tiden den 1 juni—den 15 september 1923, ävensom att låneexpeditionen under samma tid skulle hållas öppen alla helgfria dagar allenast från kl. 12 m.—3 e. m. Under sommaren var låneexpeditionen provisoriskt förflyttad till ett annat, av ändringsarbetena oberört tjänsterum i nedre våningen. Ehuru arbetena i tamburen icke hunno avslutas till den 15 september kunde emellertid såväl läsesalen som låneexpeditionen i dess gamla, nu utvidgade lokal denna dag göras i full utsträckning tillgängliga för allmänheten, dock med provisoriskt anordnad entré från vestibulen, som samtidigt fick tjänstgöra såsom kapprum. I början av oktober månad kunde den nya forskarsalen tagas i anspråk för sitt ändamål och i slutet av november stod tamburen fullt färdig i moderniserat och rymligt skick.

Sedan de ovan skildrade ändringsarbetena slutförts och samtliga nytillkomna eller omändrade lokaler kunnat tagas i bruk, framstår det klart, vilka stora fördelar, som i åtskilliga avseenden vunnits för tjänstearbetet inom biblioteket. Å andra sidan anser jag mig icke böra underlåta att framhålla, att de nu vidtagna ändringarna endast äro att betrakta som ett första led i en mera omfattande ombyggnadsplan, som avser att bereda ökat utrymme också åt bibliotekets båda huvudavdelningar, den svenska och den utländska tryckavdelningen, till vilka vid detta första moment i bibliotekets ombyggnad hänsyn icke kunnat tagas. Särskilt stort är behovet av utrymme för den svenska tryckavdelningen med densamma för varje år växande accession och för bibliotekets stora samling av svenska tidningar. F. n. äro de båda för denna samling inredda källarvåningarna fullt belamrade, och utrymmesfrågan här är mer än bekymmersam. Från Kungl. bibliotekets sida uttalas därför en varm förhoppning om, att det statsfinansiella läget snart måtte möjliggöra beviljande av fortsatta anslag till bibliotekets ombyggnad i enlighet med förut uppgjord plan.

Förvaltning och ekonomi.

För budgetåret 1923—1924 har det ordinarie förslagsanslaget till Kungl. biblioteket blivit höjt med 268 kronor till 215,432 kronor, i det att å ena sidan anslagsposten till avlöningar åt icke-ordinarie befattningshavare höjts med 2,132 kronor till 46,132 kronor, men å andra sidan anslaget å 2,400 kronor till nattlig bevakning av Kungl. bibliotekets byggnad blivit ur bibliotekets stat avfört. Å extra stat hava för budgetåret anvisats dels till katalogiseringsarbeten inom Kungl. biblioteket 19,000 kronor, dels till slutförande av redigeringen av den för Sveriges offentliga bibliotek gemensamma accessionskatalogens 37:e årgång, omfattande år 1922, samt för påbörjande av redigeringen för accessionskatalogens 38:e årgång, omfattande år 1923, 5,000 kronor, dels ock till bokinköp och bokbindning för Kungl. biblioteket 20,000 kronor.

*För budget-
året 1923—
1924 beviljade
anslag.*

I underdåniga skrivelser den 31 augusti 1923 hemställdes, att Eders Kungl. Maj:t täcktes hos nästkommande riksdag göra framställning dels om förhöjning av det ordinarie anslaget till avlöningar åt icke ordinarie befattningshavare från 46,132 kronor till 48,237 kronor, vilken förhöjning huvudsakligen hade sin grund i vissa befattningshavares beräknade uppflyttning i högre löneklass under budgetåret, dels om anslag å extra stat till böckers inköp och bindning 20,000 kronor; till katalogiseringsarbeten inom Kungl. biblioteket 19,000 kronor; till slutförande av redigeringen av den för Sveriges offentliga bibliotek gemensamma accessionskatalogens 38:e årgång, omfattande 1923, och påbörjande av accessionskatalogens 39:e årgång, omfattande 1924 5,000 kronor; och slutligen till redigering av ett tioårsregister till accessionskatalogens 31—40 årgångar, omfattande åren 1916—25 14,000 kronor, varav under budgetåren 1923—1924 och 1924—1925 borde utgå 2,000 kronor för vardera, för budgetåren 1925—1926 och 1926—1927 3,000 kronor likaledes för vardera samt slutligen för budgetåret 1927—1928 4,000 kronor.

*Riksdags-
petita.*

Beträffande anslag till ett nytt tioårsregister, det fjärde i ordningen, erinrades därom, att arbetena med detsamma borde i god tid igångsättas före tioårsperiodens utgång. Det sammanlagda sidoantalet, som skulle komma att registreras, beräknades

approximativt uppgå till 7,743 trycksidor gent emot den föregående tioårsperiodens 6,067 sidor. Då till en början registreringsarbetet och därefter redigeringsarbetet icke kunde utföras av bibliotekets egna krafter under den dagliga tjänstgöringstiden, vore det nödvändigt att använda extra hjälp, och i likhet med vad som skett i och för utgivandet av det närmast föregående tioårsregistret, hemställdes därför om utverkande av anslag till beräknat, ovan angivet belopp.

Då till 1923 års riksdag proposition ej blev avlåten angående anvisande av anslag för till- och ombyggnad av Kungl. biblioteket, har jag ansett mig böra göra en förnyad, underdånig hemställan i ärendet. I skrivelse den 12 oktober 1923 anhöll jag, att Eders Kungl. Maj:ts täcktes, med hänsyn till att den nu i Kungl. bibliotekets bok- och tidningsavdelningar rådande utrymmesbristen hotar att bliva biblioteksförvaltningen övermäktig, taga i övervägande att föreslå riksdagen beviljandet av ett efter förnyade kostnadsberäkningar till 643,000 kronor reducerat anslagsbelopp, fördelat på tre budgetår, till fortsatt om- och tillbyggnad av Kungl. biblioteket i enlighet med förut framlagd och fastställd plan.

I statsverkspropositionen till innevarande års riksdag hava de förstberörda anslagskraven vunnit Eders Kungl. Maj:ts godkännande, dock med den ändringen, att anslaget till avlöningar åt icke-ordinarie befattningshavare föreslagits höjt endast till 47,200 kronor. Om anvisande av medel till fortsatta om- och tillbyggnadsarbeten har på grund av det statsfinansiella läget icke gjorts framställning.

*Donationer till
Kungl. biblioteket.*

I testamente den 22 november 1916 föreskrovo numera avlidne förste bibliotekarien Peter Beijer och hans likaledes avlidna maka, Malin Beijer, född von Stockenström, att »till Kungl. biblioteket testamentera vi ett belopp av femtiotusen (50,000) kronor att förvaltas på så sätt, som vid beloppets överlämnande kan komma att bestämmas. Räntan å detta belopp skall av riksbibliotekarien användas till inköp företrädesvis av dyrare verk eller handskriftssamlingar, vilka, ehuru lämpliga att införlivas med Kungl. bibliotekets samlingar, icke anses kunna med statsmedel förvärfvas. Beslut om sådant inköp skall fattas i överensstämmelse med de föreskrifter, som för motsvarande fall äro eller kunna varda stadgade i Kungl. bibliotekets regle-

mente. Vad av årsräntan icke för sagda ändamål användes, må kunna besparas till ett följande år.» Dessutom föreskrevs, att ur makarna Beijers boksamling skulle för Kungl. biblioteket få uttagas, vad som vore önskvärt att med detsamma införlivas.

Fru Malin Beijer avled den 2 november 1919 och förste bibliotekarien Beijer den 16 januari 1921. Den 18 januari 1923 överlämnades av utredningsmannen i makarna Beijers stärbhus, häradshövdingen B. H. Rohtlieb, till Kungl. biblioteket ett konstant belopp av 50,000 kronor, vilket tills vidare insattes på uppsägningsräkning i bankinrättning.

Efter underdånig framställning i ärendet den 1 februari 1923 av riksbibliotekarien blev genom nådigt beslut den 23 mars 1923 föreskrivet, att det donerade beloppet skall jämte upplupen ränta till statskontoret inbetalas för att där tills vidare bokföras och förvaltas såsom en särskild fond, benämnd »Peter och Malin Beijers donationsfond till Kungl. biblioteket»; att vid fruktburgörandet av fondens tillgångar skola lända till efterrättelse de bestämmelser, som i nådigt brev den 31 augusti 1877 meddelats angående förvaltningen av de under statskontorets vård ställda fonder och kassor, med rätt för statskontoret att, därest sådant skulle finnas vara för fonden fördelaktigt, i avbidan på annan placering insätta fonden tillhöriga medel i bankinrättning med av Kungl. Maj:t fastställd bolagsordning; samt att den årliga avkastningen av fonden skall stå till Kungl. bibliotekets förfogande för att användas i enlighet med donationsurkundens bestämmelser, skollande de medel, som lyftats från fonden, redovisas å särskilt konto i Kungl. bibliotekets räkenskaper.

Genom testamente den 2 januari 1915 förordnade fröken Emma Fredrika Lovisa Lundstedt bland annat, att av hennes kvarlåtenskap skulle till Kungl. biblioteket överlämnas 15,000 kronor att av statskontoret förvaltas för bibliotekets räkning på samma sätt som de av medicine doktorn Gustaf Berghman till biblioteket testamenterade medel under benämning »Förste bibliotekarien Lundstedts resestipendiefond». Av den årliga räntan skulle tio procent läggas till kapitalet och återstoden uppföras å ett särskilt räntekonto. Då vid slutet av ett kalenderår de därå efter hand insatta medlen, jämte upplupna räntor, befunnas uppgå till ett belopp av 1,000 kronor eller däröver, skulle riksbibliotekarien därom underrättas, vilken även skulle äga att tilldela det såsom utrikes resestipendium åt någon av den vid Kungl. biblioteket

anställda akademiskt bildade ordinarie eller extra-ordinarie tjänstepersonalen. Riksbibliotekarien skulle bestämma såväl tiden för resans anträdande som minimitiden för vistelsen utomlands, vilken finge, om resestipendiat så önskade, fördelas på skilda tider. På utanordning av riksbibliotekarien skulle stipendiaten äga att i statskontoret lyfta det honom tilldelade resestipendiet tidigast åtta dagar före resans anställande. Senast två månader efter hemkomsten eller återinträdet i tjänstgöring skulle det åligga stipendiaten att till riksbibliotekarien avgiva en kortfattad reseberättelse. De sålunda avgivna berättelserna skulle — till ledning vid upprättandet av reseplaner för framtida stipendiater — förvaras tillsammans i Kungl. bibliotekets handskriftsamling under rubrik: Berättelser, avgivna av Lundstedtska utrikesstipendiaterna.

Genom ett den 4 september 1920 dagtecknat tillägg till omnämnda testamente förordnade sedermera fröken Lundstedt, med ändring av sina tidigare förordnanden, i vad de kunde befinnas strida mot tilläggets innehåll, att till hennes trotjänarinna Anna Sofia Jansson, skulle kvartalsvis i efterskott den sista i månaderna mars, juni, september och december utbetalas en livränta av 2,000 kronor för år, så länge hon levde. Ifrågavarande livränta skulle utbetalas av diakonissanstalten å Ersta, Kungl. biblioteket och Högre latinläroverket å Norrmalm i Stockholm, med fördelning dem emellan i proportion till storleken av det kapitalbelopp, som, på grund av ovanberörda testamente, tillfallit envar av ifrågavarande tre institutioner. Vederbörande institutions förklaring, innehållande åtagande för densamma att utbetala utfallande livräntebelopp, vore förutsättning för institutionens rätt till det i testamentet densamma tillagda kapitalbeloppet. För vad Kungl. biblioteket och Högre latinläroverket utbetalat som livränta, ägde vederbörande gottgöra sig av räntan å de donerade medlen, dock att den i testamentet stadgade avsättningen av tio procent av avkastningen å det donerade kapitalet först skulle ske. Skulle någon av de ifrågavarande institutionerna icke önska emottaga donationen på grund av därmed följande skyldigheter, skulle utredningsmännen insätta vederbörande institution tillkommande kapital å kapitalräkning hos någon större bankinrättning, som hade att av räntan eller, i den mån densamma icke därtill föresloge, jämväl av kapitalet till A. S. Jansson utbetala den del av livräntan, som skulle falla på ifrågavarande institution. Efter Janssons död skulle institutionen vara berättigad att erhålla då

resterande kapitalbelopp och möjligen inestående överskjutande ränta med avdrag av bankens förvaltningskostnader, under förutsättning att institutionen gjorde anspråk därå sist inom sex månader efter erhållen underrättelse om, att A. S. Jansson avlidit. Med belopp, som sålunda tillföle någon av de ifrågavarande institutionerna, skulle därefter förvaras på sätt i testamentet stadgades.

Sedan fröken Lundstedt den 11 december 1922 avlidit, och testamentet med tillägg blivit inför Stockholms rådhusrätt bevakat, har Skandinaviska kreditaktiebolaget i Stockholm, som handhar utredningen i stärbhuset, i en till statskontoret ingiven och därifrån till ecklesiastikdepartementet överlämnad skrift, anhållit om yttrande, huruvida ovannämnda donation till Kungl. biblioteket komme att mottagas, samt i vilken av de i testaments-tillägget den 4 september 1920 angivna formerna mottagandet komme att ske. I skrivelse till statsrådet och chefen för Kungl. ecklesiastikdepartementet den 17 maj 1923 förklarade riksbibliotekarien, att det för Kungl. bibliotekets vidkommande icke syntes lämpligt att utan vidare antaga de i testaments-tillägget uppställda villkoren beträffande utbetalande av belopp till den omförmälda livräntan, då dessa villkor kunde för Kungl. biblioteket innebära icke så liten risk, och att även formella skäl kunde mot desammas uppfyllande framställas. Det syntes därför nödvändigt att följa det i testamentstillägget gjorda förordnandet, att om någon av de ifrågavarande institutionerna icke önskade emottaga donationen på grund av de därmed följande skyldigheterna, skulle det vederbörande institution tillkommande kapitalet tillsvidare insättas å kapitalräkning i någon större bankinrättning, som hade att av räntan eller, i mån densamma icke vore tillräcklig, jämväl av kapitalet utbetala den del av livräntan, som skulle falla på institutionen i fråga.

Genom nådigt beslut den 31 augusti 1923 har Eders Kungl. Maj:t förordnat, att ifrågavarande donation till Kungl. biblioteket skall mottagas, dock först sedan Anna Sofia Jansson avlidit, samt anbefallt riksbibliotekarien att inom den i testamentstillägget den 4 september 1920 föreskrivna tiden av sex månader efter erhållen underrättelse om Janssons frånfälle för Kungl. bibliotekets räkning framställa anspråk på vad då återstår av det donerade beloppet och å detsamma upplupen ränta samt att hos Eders Kungl. Maj:t göra anmälan, då sådant ägt rum, och därvid tillika

lämna uppgift angående den utfallande donationens belopp, viljande Eders Kungl. Maj:ts sedermera meddela erforderliga bestämmelser rörande donationens förvaltning och användning.

Kungl. bibliotekets lokaler.

Sedvanlig syn förrättades å Kungl. bibliotekets byggnad den 24 september 1923 av intendenten vid Kungl. byggnadsstyrelsen K. W. Bildmark.

Kungl. brev.

Följande Eders Kungl. Maj:ts nådiga beslut hava blivit riksbibliotekariern för kändedom delgivna:

den 6 februari 1923 angående vissa anslag för budgetåret 1923—1924 till katalogiseringsarbetena inom Kungl. biblioteket och till redigering av den för Sveriges offentliga bibliotek gemensamma accessionskatalogen;

den 28 februari 1923 med anledning av ifrågasatt anslutning till konventionerna rörande internationellt utbyte av publikationer;

den 20 mars 1923 med överlämnande av ett genom svenska beskickningen i Köpenhamn av Carlsbergfonden avlämnat exemplar av »Tabeller over Skibsfart og Varetransport gennem Öresund 1497—1660», D. 1—2;

den 23 mars 1923 angående Peter och Malin Beijers donationsfond till Kungl. biblioteket;

den 23 mars 1923 angående anordnande av arbetsförmedling för beredande av anställning åt viss personal inom den centrala statsförvaltningen m. m.;

den 10 april 1923 angående fördelningen av till statens förfogande stående 50 exemplar av d:r Sven Hedins arbete »Southern Tibet»;

den 24 april 1923 angående avlämnande av föreskrivna exemplar av andra delen av det delvis med svenska bidrag bekostade verket »Tabeller over Skibsfart och Varetransport gennem Öresund 1497—1660»;

den 27 april 1923 angående inspektion av vissa lokala arkiv under år 1923;

den 17 maj 1923 angående ändring av vissa å ordinarie stat uppförda avlöningsanslag för Kungl. biblioteket;

den 17 maj 1923 angående anslag för budgetåret 1923—1924 till katalogiseringsarbeten inom Kungl. biblioteket, till redigering av accessionskatalogen samt till bokinköp och inbindning;

den 17 maj 1923 angående tillstånd att hålla Kungl. bibliotekets läsesal stängd under pågående ändringsarbeten m. m.;

den 17 maj 1923 angående anslag till den skandinaviska bibliotekarien vid S:te Geneviève-biblioteket i Paris;

den 17 maj 1923 angående anslag till svenska fornskrifts-sällskapet;

den 23 maj 1923 angående tillstånd till tryckning av bibliotekssakkunnigas betänkande;

den 1 juni 1923 angående understöd för utgivande av vissa tidskrifter, däribland för fortsatt utgivande av Nordisk tidskrift för bok- och biblioteksväsen ett belopp av 1,500 kronor;

den 1 juni 1923 angående understöd för utgivande av vissa lärda verk m. m.;

den 1 juni 1923 angående anslag för utgivande av: »Skola och samhälle, tidskrift för folkundervisningen»;

den 1 juni 1923 angående anslag för utgivande av svenska naturskyddsföreningens årsskrift;

den 1 juni 1923 angående understöd för utgivande av tidskriften »Hereditas»;

den 1 juni 1923 angående anslag för utgivande av »Tidskrift för hemmet»;

den 8 juni 1923 angående bestridande av kostnader för avlöningsförhöjningar till befattningshavare vid katalogiseringsavdelningen inom Kungl. biblioteket;

den 31 augusti 1923 angående Emma Fredrika Lovisa Lundstedts donation till Kungl. biblioteket;

den 16 november 1923 angående ändring av belysningsanordningarna i Kungl. bibliotekets läsesal;

den 31 december 1923 angående anslag till om- och tillbyggnad av Kungl. biblioteket;

den 31 december 1923 angående anslag till utgivande av en årlig svensk tidskriftsindex.

Infordrade underdåniga utlåtanden hava av riksbibliotekarien blivit avgivna i följande ärenden: Underdåniga
utlåtanden.

den 11 januari 1923 angående en till svenska regeringen riktad inbjudan att låta representera sig vid den bibliotekarie- och bibliofilkongress, som var ämnad att äga rum i Paris den 3—9 april;

den 28 mars 1923 angående begränsningar av ej nödvändiga

eller alltför kostsamma arbetsuppgifter beträffande Kungl. bibliotekets verksamhetsområde;

den 9 april 1923 angående en av Carlsbergfonden gjord framställning om förlängning av det årliga anslaget till bidrag i och för utgivande av »Tabeller över Skipsfart og Varetransporter gennem Öresund»;

den 14 april 1923 angående användningen av beviljade anslag till katalogiseringsarbeten inom Kungl. biblioteket och till accessionskatalogens redigering;

den 14 maj 1923 angående av ungerska regeringen föreslaget återupptagande av vissa bytesförbindelser;

den 17 maj 1923 angående Emma Lundstedts donation till Kungl. biblioteket;

den 13 juni 1923 med yttrande i avseende å vad chefen för Kungl. finansdepartementet i statsråd den 28 mars 1923 anfört med anledning av inom Kungl. finansdepartementet utarbetat förslag till reviderat avlöningsreglemente m. m.;

den 24 juli 1923 angående en från överbibliotekarien vid univ.-biblioteket i Uppsala inkommen underdånig skrivelse den 27 febr. 1923 med vissa yrkanden rörande den officiella publikationsserien »Statens offentliga utredningar»;

den 7 september 1923 angående en offert rörande ett exemplar av Cartesius, Opera philosophica, Amsterdam 1685;

den 10 oktober 1923 angående en av överbibliotekarien V. Gödel verkställd utredning och i samband härmed utarbetat förslag till samorganisation av riksdagsbiblioteket och den centrala statsförvaltningen i bok- och biblioteksavseende;

den 11 oktober 1923 angående klagomål över belyningsanordningarna i Kungl. bibliotekets läsesal;

den 16 oktober 1923 angående en av f. professor G. Mittag-Leffler gjord underdånig ansökan om statsunderstöd för det bibliotek, som tillhör Kungl. Vetenskapsakademiens matematiska institut;

den 19 oktober 1923 angående en årlig svensk tidskriftsindex (förnyat utlåtande);

den 9 november 1923 med infortrade uppgifter å de belopp, vilka inom Kungl. biblioteket från åttonde huvudtitelns förslagsanslag till skrivmaterialier och expenser, ved m. m. dels utbetalats under år 1922, resp. första halvåret 1923, dels ock beräknas komma att utbetalas under budgetåret 1923—1924;

den 10 november 1923 med uppgift om antalet befattningshavare inom Kungl. biblioteket och avlöningar år 1923.

Efter anmodan har riksbibliotekarien avgivit yttrande:

*Avgivna
utlåtanden.*

den 2 augusti 1923 till Kungl. socialstyrelsen med uppgift över bränsleförbrukningen i Kungl. bibliotekets byggnad den $\frac{1}{7}$ 1922— $\frac{3}{6}$ 1923;

den 17 augusti 1923 till Riksräkenskapsverket angående av budgetsårets omläggning föranledda ändringar i för Kungl. biblioteket gällande bestämmelser;

den 28 augusti 1923 till Allmänna civilförvaltningens lönenämnd med erforderliga uppgifter för Kungl. bibliotekets vidkommande rörande dels de kompetensfordringar, som äro stadgade eller eljest pläga tillämpas beträffande de förutvarande s. k. andragradstjänsterna, dels de tjänsteåligganden, som tillhöra innehavarna av de särskilda tjänsterna.

Nedanstående redogörelse för Kungl. bibliotekets inkomster och utgifter avser endast tiden i januari—30 juni 1923 på grund av budgetårets under detta år skedda omläggning: *Kungl. bibliotekets räkenskaper.*

Inkomster:

Statsanslag: ordinarie staten:

Avlöningar till ordinarie tjänstemän	kr.	57,577,25
Vikariatsersättningar	»	409,25
Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare		
m. m.	»	19,956,80
Böckers inköp och bindning	»	22,500,00
Nattlig bevakning av Kungl. bibliotekets byggnad	»	1,200,00
Skrivmaterialier och expenser, ved m. m.	»	18,000,00
Tryckningskostnader	»	866,96

Å extra stat:

Gäldande av vissa skulder å Kungl. bibliotekets konto för bokinköp och bindning	»	20,000,00
Bokinköp och bokbindning för Kungl. biblioteket	»	10,000,00

Transport kr. 150,510,26

	Transport kr.	150,510,26
Katalogiseringsarbeten inom Kungl. biblioteket	»	12,600,00
Redigering av Sveriges offentliga biblioteks gemensamma accessionskatalogs 37:e årg., omfattande år 1922	»	3,000,00
Dyrtidstillägg	»	27,761,72
Avlöningsförhöjningar till befattningshavare vid katalogiseringsavdelningen inom Kungl. biblioteket	»	1,448,40
Uppbörd:		
Återbärning av för mycket utbetalta avlöningsmedel under år 1922	»	196,46
Försäljning av Kungl. bibliotekets publikationer	»	56,54
Reproduktionsverksamheten	»	424,75
Av Gustaf Berghmans testamentsfond:		
Saldo från 1922	kr.	3,101,39
Uppburna	»	600,00
		3,701,39
Kugelbergiska donationen: Saldo från 1922 kr. 741,91		
	Ränta $\frac{3}{100}$ 1923	» 11,01
		752,92
	Summa kronor	200,452,44

Utgifter:

1) Avlöningar till ordinarie tjänstemän	kr.	57,577,25
Vikariatsersättningar	»	409,25
Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m.	»	20,112,80
Katalogiseringsarbeten inom Kungl. biblioteket	»	14,048,40
Redigering av accessionskatalogens 37:e årgång	»	3,000,00
Nattlig bevakning av Kungl. bibliotekets byggnad	»	1,200,00
Dyrtidstillägg	»	27,802,18
	kr.	124,149,88
	Transport kr.	124,149,88

Transport kr. 124,149,88

- 2) Böckers inköp och bindning:
 Bokinköp inom Sverige (genom bokhandeln, på auktioner, under hand och antikvariskt) . kr. 18,193,40
 Bokinköp direkt i utlandet . . » 13,272,69
 Bokbindning » 21,033,91 » 52,500,00
- 3) Expenser:
 Skrivmaterialier o. dyl. kr. 3,539,93
 Eldning, belysning, städning m. m. » 8,343,34
 Inköp och underhåll av inventarier » 3,084,94
 Reproduktionsverksamheten . . » 566,60
 Diverse: frakter, transporter, telefonavgifter m. m. » 2,889,94 » 18,424,75
- 4) Tryckningskostnader:
 Betalta av statsanslag kr. 866,96
 » » medel influtna genom försäljning av bibliotekets publikationer » 56,54 » 923,50
- 5) Gustaf Berghmans testamentsfond:
 Komplettering, inbindning och vård av D:r Gustaf Berghmans elzeviersamling kr. 112,00
 Katalogisering av bibliotekets orientaliska handskrifter . . » 600,00
 Saldo till 1/7 1923 » 2,989,39 » 3,701,39
- 6) Kugelbergiska donationen:
 Saldo till 1/7 1923 » 752,92
- Summa kronor 200,452,44

Användningen av de under anslagsperioden i januari—30 juni 1923 till Kungl. bibliotekets förfogande ställda medlen till bokinköp och bokbindning framgår av följande tabeller:

Bokinköp:

	Utländska avd.		Svenska avd.		Handskriftsavg.		Summa.	
	Kronor	öre	Kronor	öre	Kronor	öre	Kronor	öre
Nya böcker	12,469	84	4,509	59	—	—	16,979	43
Fortsättningar	3,358	19	753	91	—	—	4,112	10
Tidskrifter	5,659	64	658	16	—	—	6,317	80
Antikvaria	2,395	83	1,364	93	—	—	3,760	76
Handskrifter	—	—	—	—	296	—	296	—
Summa kronor	23,883	50	7,286	59	296	—	31,466	09

Bokbindning:

	Antal band.	Kostnad.	
		Kronor	öre
Svenska avdelningen:			
Böcker	688	4,971	10
Tidningar	168	4,236	00
Utländska avdelningen:			
Böcker	809	7,014	94
Tidningar	140	595	00
Handskrifter	—	—	—
Annat bokbinderikostnad:			
Arbete utfört inom Kungl. biblioteket, avlöning . . .	—	1,709	00
» » » » » materialier . . .	—	1,249	87
Arbete utfört utom Kungl. biblioteket (lagningar, kartonger, portföljer m. m.)	—	1,258	00
Summa	1,805	21,033	91

Personal och tjänstgöring.

Inom Kungl. bibliotekets ordinarie personal hava under år 1923 inga förändringar inträffat.

Enligt av Eders Kungl. Maj:ts meddelat förordnande har såsom föreståndare för bibliotekets katalogiseringsarbeten under hela året tjänstgjort förste bibliotekarien Linder. För andre bibliotekarien Holmberg, har förordnande varit meddelat att

med andre bibliotekaries tjänsteställning tjänstgöra vid katalogiseringsavdelningen intill den 30 juni, då de på bibliotekets utländska tryckavdelning från och med 1921 bedrivna katalogiseringsarbetena måste nedläggas på grund av nedsättning av anslag till dessa arbetens utförande. Att uppehålla Linders förste bibliotekariebefattning har, jämlikt Eders Kungl. Maj:ts beslut, varit förordnad t. f. förste bibliotekarien Lagerqvist, vilkens ordinarie andre bibliotekariebefattning uppehållits av t. f. andre bibliotekarien Corvin. Holmbergs ordinarie befattning har till den 30 juni uppehållits av förste amanuensen Agrell.

Med avseende å förste bibliotekariernas uppdrag att vara föreståndare för bibliotekets olika avdelningar har under året ingen ändring ägt rum.

Beträffande tjänstgöringen i övrigt hava på svenska tryckavdelningen arbetat: andre bibliotekarierna Setterwall, Efvergren och Hallberg, vilken senare för redigering av accessionskatalogen även tjänstgör på den utländska tryckavdelningen, samt förste amanuenserna Agrell och Elfstrand och amanuensen Afzelius, vidare kanslibiträdet Lisa Moberg, e. kanslibiträdet Signe Leth (11 månader) och e. kanslibiträdet Dora Forsell; på utländska tryckavdelningen andre bibliotekarierna Hallberg, Holmberg (6 månader) och Corvin, förste amanuensen Holmberg (redigering av accessionskatalogen) och amanuensen fru Hildebrand, vidare kanslibiträdet Ellen Schück, e. kanslibiträdena Greta Bergman (6 månader) och Gwendolen Fleetwood och e. kontorsbiträdet Louise Killander (10 månader); på handskriftsavdelningen andre bibliotekarien Sundström. I arbetet vid låneexpeditionen hava i tur deltagit samtliga andre bibliotekarier utom Setterwall och Rudbeck, amanuenser och extra kvinnliga biträden. För tjänstgöringen vid katalogiseringsavdelningen har redogörelse ovan blivit lämnad. Med maskinskrivningsarbete har kontorsbiträdet Ada Thorselius och e. kontorsbiträdet Ulla Karlsson haft full sysselsättning. I egenkap av s. k. extra befattningshavare hava herr L. Höjer och E. Karström (6 månader) tjänstgjort, den förre som inspektör för läsesalen, den senare för utförande av vissa särskilda katalogiserings- och ordningsarbeten. På grund av anslagsminskningar måste hr Karström tyvärr upphöra med sin tjänstgöring i Kungl. biblioteket från och med den 1 juli. Från samma datum indrogs ävenledes nattvaktsbefattningen därstädes.

Tjänstledighet har under året på grund av sjukdom åtnjutits av andre bibliotekarierna Setterwall under 4 dagar, Rudbeck 10 dagar och Efvergren 4 dagar.

Under riksbibliotekariens semesterledighet har dennes befattning uppehållits av förste bibliotekarien Adde (26 dagar). Förste bibliotekarietjänst (under semester och tjänstledighet) har förrättats av andre bibliotekarierna Setterwall (1 månad 25 dagar), Rudbeck (9 dagar), Holmberg (1 månad) och Sundström (1 månad 7 dagar). Förordnanden att uppehålla andre bibliotekariebefattningar under semester och tjänstledighet hava under året icke varit meddelade.

Stockholm den 31 mars 1924.

Isak Collijn.

Förteckning
över
Kungl. bibliotekets personal
den 31 mars 1924.

Riksbibliotekarie.

COLLIJN, Isak Gustaf Alfred. Fil. D.

Förste bibliotekarier.

LINDER, Knut Sextus Ludvig. Fil. L.

LINDEGREN, Harald Fredrik Gabriel. Fil. L.

ADDE, Gustaf. Fil. L.

WIESELGREN, Oscar Harald. Fil. D.

T. f. förste bibliotekarie.

LAGERQVIST, Halvar Engelhardt. Fil. L. Andre bibliotekarie.

Andre bibliotekarier.

SETTERWALL, Nils Kristian.

RUDBECK, Thure Gustaf Alexander Reinhold, Frih. Fil. D.

EFVERGREN, Carl Johan. Fil. D.

HALLBERG, Seth Severin. Fil. L.

HOLMBERG, Arne. Fil. D.

SUNDSTRÖM, Hans Einar. Fil. L.

T. f. andre bibliotekarie.

CORVIN, Axel Einar. Fil. L.

Förste amanuenser.

AGRELL, Nils. Fil. L.

ELFSTRAND, Percy Ivar. Fil. L.

HOLMBERG, Harald. Fil. L.

Amanuenser.

HILDEBRAND, Anna, fru. Fil. L.

AFZELIUS, Nils Arvid. Fil. L.

Kanslibiträden.

MOBERG, Ulrika Lovisa.

SCHÜCK, Ellen.

Kontorsbiträde.

THORSELIUS, Ada Maria.

Extra kanslibiträden.

BERGMAN, Greta. Fil. M.

FLEETWOOD, Gwendolen.

LETH, Signe.

Extra kontorsbiträden.

BERGSTRÖM, Dagmar Elisabeth.

AF KLERCKER, Amelie Sophia Margareta.

REUTERSWÄRD, Märta Cecilia.

SETTERWALL, Lolo.

FORSSELL, Dora Elisabeth.

KILLANDER, Louise. Fil. K.

KARLSSON, Ulla.

Extra befattningshavare.

HÖJER, Lennart.

Förste expeditionsvakt.

WRETMARK, Per August Victor.

Expeditionsvakter.

LILJEGREN, Carl Gustaf. (Maskinist.)

WÅHLIN, Carl Axel Georg.

CLASSON, Fredrik Isidor.

HILLMÉN, Gustaf Hilmer.

Extra expeditionsvakt.

GUSTAFSSON, Karl Gustaf Adolf.

AXELL, Sven.

Extra expeditionsvaktsbiträde.

ERIKSSON, Erik.

Bokbindare.

BEIJER, Karl Birger Leonard.

Tambur- och visningssalsvakter.

ERICSSON, Ingrid.

SÖDERQVIST, Amalia.

138/26
5

Kontorsbiträde

TURBESKÄRS, Ada Maria

Extra kassabiträdere

BERGMAN, Gust. Fil. N.

ELSTENWOOD, Lovensalida

LETH, Signe

Extra kassabiträdere

BROSTROM, Dagmar Elisabet

AR-KLEBERG, Anselm Eugén Margareta

KRISTENSSON, Maria Sofia

SERRAWALL, Loh

FORSBERG, Dora Elisabet

KILLANDER, Lovisa. P. K.

KARLSSON, Ida

Extra behöfningshavare

ROTH, Leona

Förste expeditionsvakt

WRETHALL, Per August Viktor

Expeditionsvakter

LAJONEN, Carl Gustaf. (Maskinist)

WÄNGBLAD, Carl Axel Georg

CRANWELL, Fredrik Isidor

WÄNGBLAD, Gustaf Hilmer

Extra expeditionsvakt

CRANWELL, Carl Gustaf Adolf

WÄNGBLAD, Ida

Extra expeditionsvaktsbiträde

WÄNGBLAD, Ida

Bokbindare

ROTH, Karl Ruper Leonard

Tjänbar och visningsbiträde

WÄNGBLAD, Ida

WÄNGBLAD, Anneli